

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพด หมู่ 17 ต.หมู่สี่ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

นางสาวลลิตา หุนสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านบ้านคลองพล หมู่ 17 ต. หมูสี อ. ปากช่อง
 จ. นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนวัฒน์ ศรีธำณ, 107 หน้า

การประเมินโครงการหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษากระบวนการบริหารดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อติดตามการดำเนินงานว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าของการประกอบอาชีพของสมาชิกผู้กู้แต่ละราย เพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองพล เป็นการประเมินโดยวิธีการเชิงระบบโดยใช้แบบจำลองชีพพีโมเดล เพื่อที่จะทำการประเมิน 3 หน่วยระบบย่อยได้แก่ หน่วยระบบบริบทชุมชน หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ในการประเมินทั้ง 3 หน่วยระบบผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ใช้แบบ บร.1 – บร.12 เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการติดตามสังเกตการณ์ในการทำงานในชุมชน

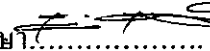
จากการศึกษาวิจัยกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองพลพบว่า มีกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ระดับหนึ่ง เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านยังปล่อยเงินกู้ไม่หมด และยังไม่ครบกำหนดการส่งคืนเงินต้นและดอกเบี้ย และคาดว่าต่อไปในอนาคตกองทุนจะมีการเจริญเติบโต เนื่องจากพบว่าสมาชิกผู้กู้ในภาพรวมมีศักยภาพที่จะส่งเงินชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ขณะนี้ได้มีการปล่อยเงินให้สมาชิกผู้กู้ยืมจำนวน 42 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 945,000 บาท ยอดเงินคงเหลือ 55,000 บาท ซึ่งจะส่งผลให้กองทุนและชุมชนเกิดความเข้มแข็งในอนาคต

สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนวัฒน์ ศรีสอาน)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาษา)

.....
(อาจารย์ เทพทวี โชควสิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- ผู้ช่วยศตราจารย์ ดร. ชนวัฒน์ ศรีส��น และอาจารย์เทพทวี โชควศิน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

- อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ช่วยประสานวิชาและให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- ขอขอบคุณ คุณน้ำค้าง ชมเมืองปัก ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ (อาจารย์นิเทศ)

- นายอำเภอปากช่อง กำนันตำบลหมูสี และผู้ใหญ่บ้านบ้านคลองเพลและประชาชนในหมู่บ้านคลองเพล ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชน

- ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ และในค้ำนสถานที่ในการจัดประชุมเสวนาประชาคม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ๆ ที่ให้การเลี้ยงดู อบรม ให้กำลังใจ และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ทำงานได้ประสบความสำเร็จ

ลลิตา หุนสูงเนิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอนุมัติ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	3
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ.....	6
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	8
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	9
3. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
4. หลักการประเมินโครงการแบบชีพท์โมเดล.....	11
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองเพล.....	18
6. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน.....	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	21
1. รูปแบบการประเมินโครงการและเครื่องมือ.....	21
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
3. ตัวชี้วัดและตัวแปรที่ศึกษา.....	23
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	33
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	36
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	36
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	43
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ใ้.....	63
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	65
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	69
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	69
2. วิธีการดำเนินการ.....	69
3. ผลการดำเนินการ.....	69
4. อภิปรายผล.....	71
5. ข้อเสนอแนะ.....	74

บรรณานุกรม

- ภาคผนวก ก ประมวลภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ
- ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองเพล
- ภาคผนวก ค แผนที่หมู่บ้านคลองเพล
- ภาคผนวก ง ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie and Morgan

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบชิพโมเดล.....	5
2. แสดงขั้นตอนการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีบี.....	11
3. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมิน โครงการและการตัดสินใจของ สต๊าฟเฟิลบีบี.....	13

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงการประเมินตัวป้อนเข้า.....	14
2. แสดงการประเมินกระบวนการ.....	15
3. การประเมินผลที่เกิดขึ้น.....	16
4. การเกิดกองทุน.....	26
5. การมีระบบบริหารกองทุน.....	27
6. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง.....	28
7. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม.....	29
8. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น.....	30
9. ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน.....	31
10. ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา.....	31
11. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้.....	32
12. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด.....	32
13. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่นที่รับผิดชอบ....	33
14. จำนวนประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร.....	37
15. แสดงคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองเพล.....	45
16. แสดงรายชื่อสมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านคลองเพล.....	47
17. แสดงสรุปการอนุมัติเงินกองทุน.....	48
18. แสดงทุนสะสมหมู่บ้านคลองเพล.....	49
19. แสดงรายชื่อกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงสัตว์หมู่บ้านคลองเพล.....	52
20. แสดงรายชื่อกลุ่มสมาชิกผู้ปลูกพืชหมู่บ้านคลองเพล.....	53
21. แสดงรายชื่อกลุ่มสมาชิกการบริการหมู่บ้านคลองเพล.....	54
22. แสดงรายชื่อกลุ่มสมาชิกค้าขายหมู่บ้านคลองเพล.....	55
23. แสดงจำนวนผู้กู้ไปเพื่อเลี้ยงสัตว์.....	56
24. แสดงจำนวนผู้กู้ไปเพื่อปลูกพืช.....	57
25. แสดงจำนวนผู้กู้ไปเพื่อการบริการ.....	58
26. แสดงจำนวนผู้กู้ไปเพื่อค้าขาย.....	59
27. แสดงรายได้ของสมาชิกผู้กู้.....	62
28. แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านคลองเพล.....	68
29. แสดงความเคลื่อนไหวเงินกองทุน.....	77
30. สรุปวงเงิน.....	77

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

คนไทยในอดีตอยู่อาศัยกันเป็นครอบครัวใหญ่ มีทั้ง พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยายในการดำรงชีวิต หรือวิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งตนเองอยู่อย่างพอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวยมีความสมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ลักษณะเด่นของสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – ฉบับที่ 7 นั้น แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่น ๆ ตามมาอีกมาก เช่น ค่านิยมด้านวัตถุ สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปหางานต่างถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าวพบว่ามีแนวคิดในการพัฒนามุ่งเฉพาะด้านเศรษฐกิจด้านเดียวเท่านั้น ไม่เพียงพอจำเป็นต้องพัฒนาสังคมแบบบูรณาการ โดยพัฒนาด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และที่สำคัญคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้ จากวิกฤตที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้หันมาพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสมและมากที่สุด เพื่อมุ่งให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงได้ปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

รัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้าน จนเกิดความ

เข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือนเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านของชุมชนเมืองสู่การพัฒนาตนเองแบบยั่งยืน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้ 5 ประการดังนี้

1. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความริเริ่ม เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาโดยประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ส่งเสริมและพัฒนาในหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เพื่อให้โอกาสหมู่บ้านและชุมชนเมือง สร้างแหล่งเงินทุนหมุนเวียนอย่างยั่งยืนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้จากการสร้างงาน พัฒนาอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน การลงทุนร่วมกันในลักษณะวิสาหกิจ ชุมชน และสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานล่างเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

Available : <http://www.rajabhat.ac.th/village/index.html/> ความรู้เบื้องต้นกองทุนหมู่บ้านศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้าน. 2544 : 1 - 2

จากหลักการและเหตุผลของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว หมู่บ้านคลองเพล หมู่ที่ 17 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ก็เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีความพร้อมและได้รับความอนุเมตตา โครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2544 และได้รับการจัดสรรโอนเงินจำนวนหนึ่งล้านบาทเพื่อให้เป็นกองทุนหมุนเวียนที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน และหากการดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการก็จะล้มเหลว ดังนั้นผู้เขียนสารนิพนธ์ ซึ่งเป็นบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านคลองเพล จึงได้ทำการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ โดยใช้วิธีการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม และใช้กระบวนการวิจัยแบบเจาะลึกรายการณ์เป็นเครื่องมือในการติดตาม แล้วนำผลการติดตามประเมิน โครงการมาวิเคราะห์เพื่อที่จะเสนอแนะ ให้การดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังต่อไปนี้หรือไม่
 - 2.1.1 หมู่บ้านคลองเพลมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และสวัสดิการให้แก่สมาชิก
 - 2.1.2 หมู่บ้านคลองเพล มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.1.3 หมู่บ้านคลองเพล มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และมีความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 2.1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านคลองเพล ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันอีกทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
 - 2.1.5 ประชาชนในหมู่บ้านคลองเพล มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 2.2 เพื่อทราบว่ามียังยอะไรบ้าง ที่เป็นปัจจัยด้านบวก และเป็นปัจจัยด้านลบต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล
- 2.3 เพื่อให้กระบวนการจัดทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชน ท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.1 ความหมายเฉพาะของ CIPP

กรอบความคิดทฤษฎีหรือคัมภีร์แบบความคิดที่ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านคลองเพล ผู้เขียนสารนิพนธ์เลือกใช้คัมภีร์แบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า CIPP Model ตามที่กำหนดไว้ในชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาสารนิพนธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ

บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2545 (ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง “ชุดวิชา สารนิพนธ์” หน้า 20 - 23) รายละเอียดกรอบแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการ ประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังต่อไปนี้

C (Context) คือ บริบทหน่วยระบบ ในที่นี้หมายถึง หน่วยระบบของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองในบริบททางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมที่เกี่ยวข้องกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองระดับประเทศ และบริบททางเศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้าน คลองเพล ตำบลหมูสี อำเภอ ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนประชากร ลักษณะภูมิ ประเทศ ลักษณะการดำเนินชีวิต ลักษณะการประกอบอาชีพ สถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน ศักยภาพ ของชุมชน ภาวะการเป็นหนี้สิน ผู้นำของชุมชน ความเป็นผู้นำของชุมชน เป็นต้น

I (Input) คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบนี้ หมายถึง นโยบายของรัฐบาล เงินกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับการจัดสรรตามนโยบายของรัฐบาล จำนวน 1 ล้านบาท คณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้ เลือกตั้งขึ้น เงินกองทุนสะสม เงินที่ผู้กู้ชำระคืน และอื่น ๆ เช่น บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

P (Process) คือ กระบวนการของหน่วยระบบ ในที่นี้หมายถึง กระบวนการของหน่วย ระบบในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล ซึ่งพิจารณาจากปัจจัย ดังต่อไปนี้ คือ การคัดเลือกผู้กู้ การอนุมัติเงินกู้ การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ การชำระหนี้ การทำบัญชี การช่วยหา ตลาด การติดตามทวงหนี้ และบทบาทกองทุน

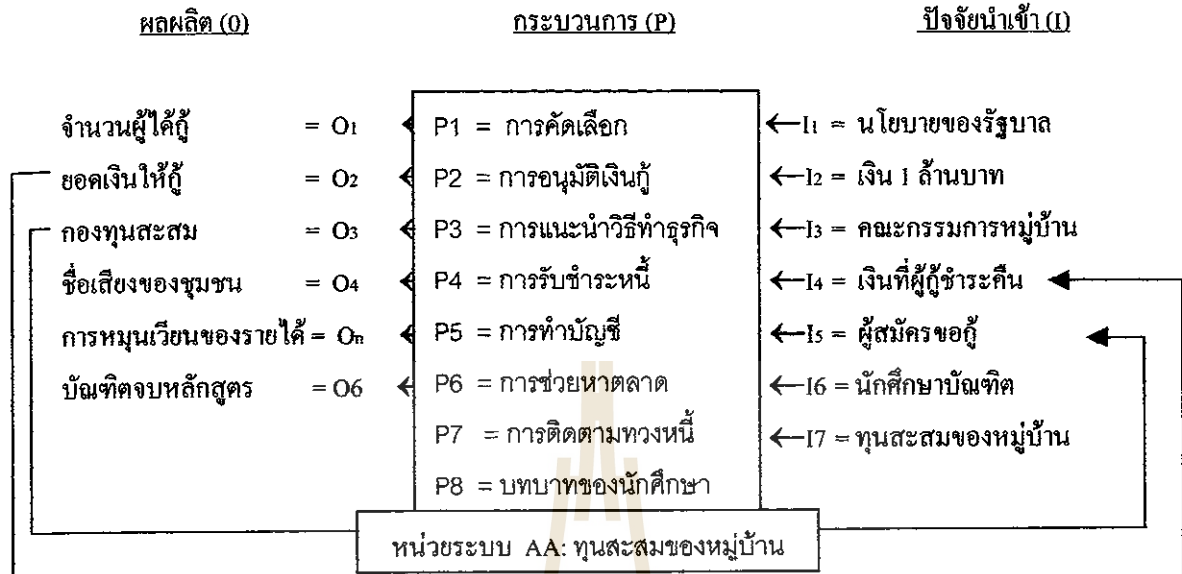
P (Product) หมายถึง ผลผลิตของหน่วยระบบในการประเมินโครงการครั้งนี้ปัจจัยผลผลิต ประกอบด้วย จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงของกองทุน บัณฑิตที่จบหลักสูตร และเกิดการหมุนเวียนรายได้

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบซัพพลายโมเดล ซึ่งมีส่วน ประกอบดังนี้

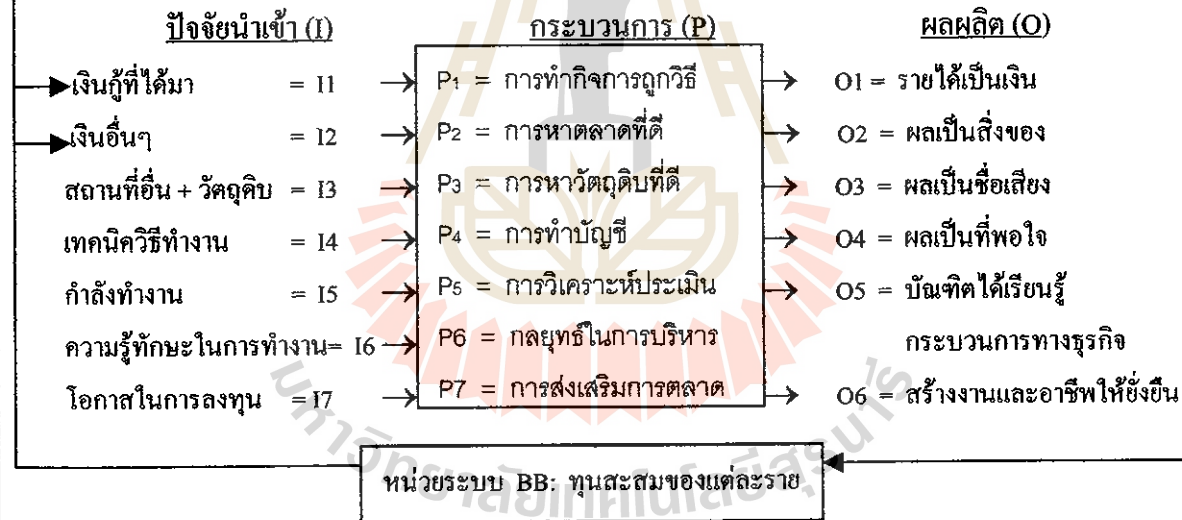
ที่มา : ปรับปรุงมาจากชุดวิชาสารนิพนธ์ (สำนักมาตรฐานการศึกษา 2545 : 21) และชุดวิชาการ ประเมินโครงการ (สำนักมาตรฐานการศึกษา 2545)

(รายละเอียดแผนภาพซัพพลายโมเดล แสดงไว้ในหน้าถัดไป)

หน่วยระบบ A: หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B: หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (B...Bn)

บริบท C:

C1 = ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	C6 = ภาวะการเป็นหนี้สิน
C2 = สภาพปัจจุบัน	C7 = ความเข้มแข็งของชุมชน
C3 = สภาพด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน	C8 = ผู้นำของชุมชน
C4 = สภาพด้านวัฒนธรรม	C9 = ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น ลักษณะที่ส่งถึงความไม่เข้มแข็ง
C5 = ศักยภาพของชุมชน	

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซีพีพีโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

3.2 ภาพรวมของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย 2 ส่วนย่อย คือ

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ AA

โดยที่หน่วยระบบ A ในที่นี้ หมายถึงกองทุนหมู่บ้านคลองเพลในระบบองค์กรรวม ซึ่งหน่วยระบบ A มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (I) ปัจจัยกระบวนการ(P) ปัจจัยผลผลิต(O) (รายละเอียดโปรดดูในแผนภาพที่ 1)

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ BB

โดยที่หน่วยระบบ B หมายถึง หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (I) ปัจจัยกระบวนการ(P) ปัจจัยผลผลิต(O) (รายละเอียดโปรดดูในแผนภาพที่ 1)

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านคลองเพล หมู่ 17 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษานโยบาย ปรัชญา วัตถุประสงค์ กฎระเบียบ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจ

ขั้นที่ 2 ศึกษาบริบทชุมชน กระบวนการดำเนินงาน และสถานการณ์ปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านคลองเพล ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่

ขั้นที่ 3 ใช้ซีพีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน (ปร.) และบางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาแบ่งเป็นหมวดหมู่ดังนี้

- ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน
- ข้อมูลกองทุนหมู่บ้านคลองเพล
- ข้อมูลเอกสารของทางราชการ และข้อมูลเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองเพล ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะยึดเอาหลักการและวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการประเมินเป็นหลักและปัจจัยต่าง ๆ ใน CIPP Model เป็น

หลักโดยยึดปัจจัยตัวชี้วัดใน CIPP Model โดยนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์จัดทำให้เป็นระบบเพื่อ
สะดวกรวดเร็วและง่ายต่อความเข้าใจ และทำการสรุป

ขั้นที่ 6 เป็นการนำเสนอผลการศึกษา ซึ่งสารนิพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 5 บท
ประกอบด้วย

บทที่ 1 บทนำ นำเสนอเกี่ยวกับ หลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ของการ
ประเมินโครงการ กรอบความคิดทฤษฎี วิธีดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครง
การ

บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเกี่ยวกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
มนตรีว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองเพล
(2544) ข่าวนบทความ สื่อสิ่งพิมพ์จากสื่อมวลชน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ นำเสนอเกี่ยวกับ รูปแบบการประเมิน
และเครื่องมือ ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา ตัวชี้วัด
การประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษาการแจกแจงตัวแปรและลักษณะคุณค่าของ
ตัวแปรและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ติดตามผลการประเมินโครงการและการนำเสนอเกี่ยวกับ
ผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประเมินผู้กู้แต่ละราย
สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ

บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะเป็นการสรุปผลและเสนอข้อแนะนำ
สำหรับการค้นคว้าวิจัยในครั้งต่อไป

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 5.1 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน
หมู่บ้านบ้านคลองเพล ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- 5.2 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงาน
ของกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล
- 5.3 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และแนวทาง
วัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
- 5.4 ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการติดตามประเมิน โครงการอย่างมี
ระบบ โดยวิธีการวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์อันจะนำไปสู่ความคิดวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็น
ระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาบทที่ 2 ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะนำเสนอผลการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งได้จัดแบ่งกลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของทางราชการ
2. เอกสารกองทุนหมู่บ้านคลองพล ที่ได้จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ
3. ข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน

ซึ่งเอกสารดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับระเบียบของทางราชการ เพื่อให้การบริหาร การจัดการกองทุนหมู่บ้านเกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลต่อไป

1. เอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านประกอบไปด้วย

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของทางราชการ

- 1.1.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2544) มีข้อมูลที่สำคัญดังต่อไปนี้

นโยบายกองทุนหมู่บ้าน

เนื่องจากโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็น โครงการเร่งด่วนที่รัฐได้แถลงนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ภายใต้การนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง ด้านการเรียนรู้ การสร้าง และการพัฒนาความคิดแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของประชาชนในหมู่บ้าน โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชุมชนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านกันเอง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก ภายใต้ปรัชญา เสริมสร้างจิตสำนึก ความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของหมู่บ้านและชุมชนให้มีคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หลักการสำคัญที่จะทำให้นโยบายดังกล่าวของรัฐบาลประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ คือ ความพร้อมของหมู่บ้าน การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การติดตามและประเมินผล โดยตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดค่าใช้จ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยเรียนรู้ และคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง และสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน แก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.1.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2544) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธาน รองประธานและคณะกรรมการที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้ดำรงตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และให้ถือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนกำหนดแผนการจัดเงินทุน และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน จัดทำร่างกฎหมายเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

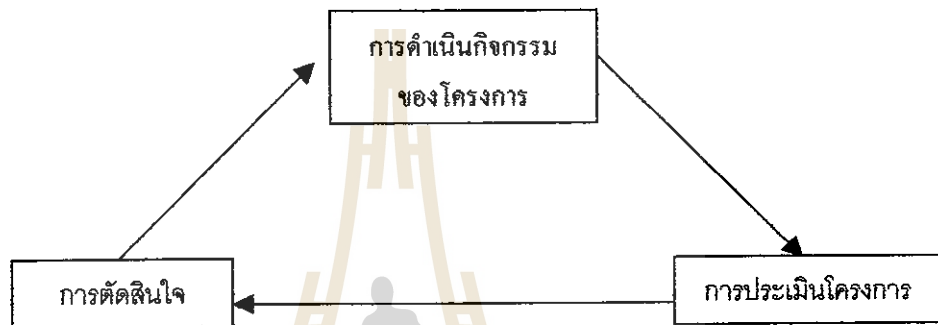
มีอำนาจหน้าที่ คือ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและอนุกรรมการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน ยึดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีสาระสำคัญคือ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีจำนวนครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดการเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการ จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.1.3 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชน เช่น จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพรายได้ของประชากร รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในหมู่บ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านในเรื่องระเบียบข้อบังคับ สำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับสมาชิก รายการรับเงิน จ่ายเงิน ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ การตรวจสอบภายใน และวิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวนองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้านที่กลุ่ม ชื่อกลุ่มกิจกรรม จำนวนสมาชิก วันที่จัดตั้ง เงินทุนสะสม แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง มีวิธีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อทำกิจกรรมอะไร วงเงินกู้ยืม และอื่น ๆ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 2544 (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองพล หมู่ที่ 17 ตำบลหมู่สี่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เอกสารคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

1.1.4 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า "การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอ สำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ" โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดง แนวคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation ; C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation ; I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation ; P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation ; P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

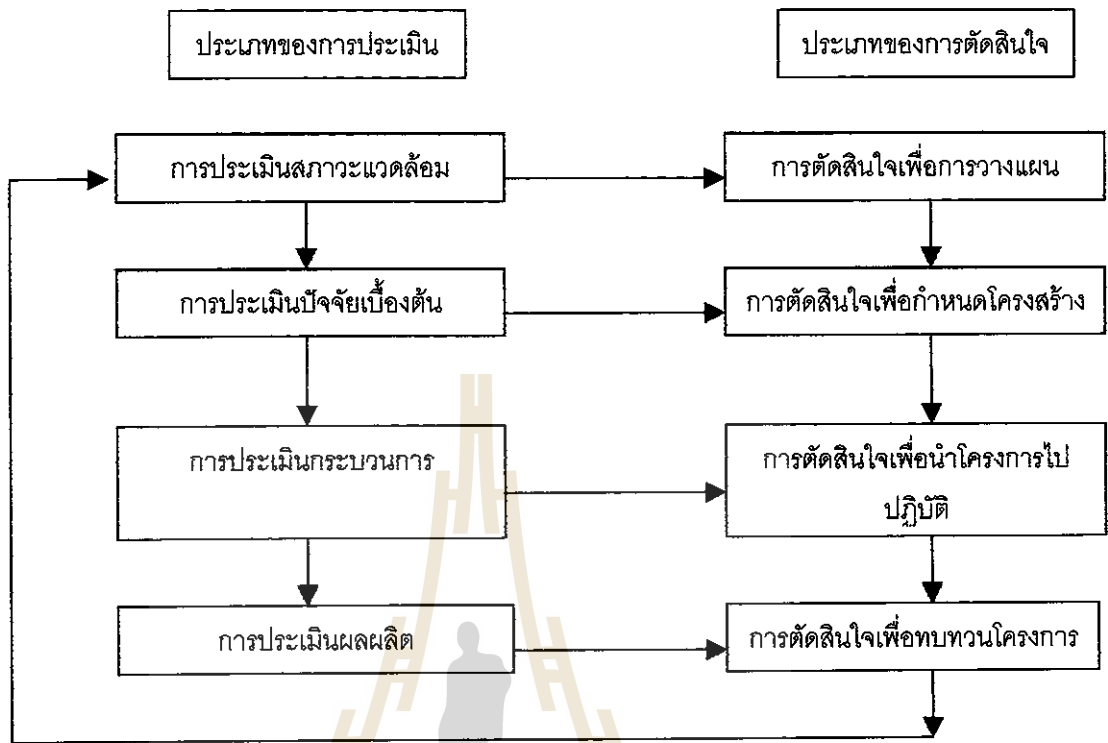
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิในหน้าถัดไป

แผนภูมิที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

(สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, ทบวงมหาวิทยาลัย "ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง" ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 89 - 91)

การวิจัยประเมินโครงการแบบมีส่วนร่วม

1. ประเมินบริบท (CONTEXT EVALUATION) มีกิจกรรมดังนี้

1.1 ผู้เขียนเก็บข้อมูลบริบทชุมชนจากแบบเก็บข้อมูลที่กำหนดให้ (แบบ บร 1) และนำมาเสนอให้ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชน ตรวจสอบเพื่อหาความถูกต้อง

1.2 จัดเวทีชาวบ้านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ค้นหาสิ่งที่ภูมิใจ ความฝัน ความต้องการในอนาคต (กระบวนการ AIC หรือ FSC)และสรุปศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของชุมชน โดยใช้เวทีประชาชนจนได้แผนแม่บทชุมชนหมู่บ้าน

1.3 เก็บข้อมูลตามแบบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เป็นแบบเก็บข้อมูลที่กำหนด (แบบ บร. 2) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

1.4 ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนที่เก็บได้มาสรุปไว้เป็นข้อ การประเมินก่อนเริ่มโครงการ เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เก็บหลังจากได้ดำเนินการแล้วสรุปเพื่อเปรียบเทียบ

2. การประเมินตัวป้อนเข้า (INPUT EVALUATION)

ตารางที่ 1 การประเมินตัวป้อนเข้า

ตัวแปรที่ปรึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
1.นโยบาย เป้าหมายของรัฐเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน	* ศึกษาจากเอกสาร โครงการ
2.ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนของรัฐ	* ศึกษาจากเอกสารระเบียบ
3.ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายวัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ ผู้นำชุมชน และประชาชนในหมู่บ้านใน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน ผู้นำชุมชนและ ประชาชนในหมู่บ้านชุมชน	* โดยการสัมภาษณ์จากอนุกรรมการกองทุนระดับอำเภอ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ ผู้นำชุมชน และประชาชนในหมู่บ้านใน ชุมชน
4.ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนด้านความเข้มแข็งของ ผู้นำ กรรมการกองทุน ความสามัคคีในชุมชน และ ประสิทธิภาพเกี่ยวกับกองทุนการออมทรัพย์ของชุมชน	* วิเคราะห์จากข้อมูลชุมชน และแบบเก็บ ข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชน และแบบ เสนอขอตั้งกองทุน หรือสัมภาษณ์กองทุน หมู่บ้าน
5.ศึกษาวิเคราะห์ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชน เมือง	* จากเอกสารระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง
6.บันทึกข้อสังเกตภาพของสมาชิกชุมชน	* จากเอกสารและการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุน

เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรทุน ทาง สังคมที่มีอยู่แล้วว่าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (PROCESS EVALUATION) มีกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 2 การประเมินกระบวนการ

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
1. กระบวนการช่วยเหลือสนับสนุนการตั้งกองทุนและการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง	* โดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ชาวบ้าน และ อนุกรรมการสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ
2. กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง	* โดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ชาวบ้าน
3. ศึกษากระบวนการกฎเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของอนุกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอและจังหวัด	* โดยการสัมภาษณ์อนุกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอและจังหวัด
4. ศึกษากระบวนการพิจารณาอนุมัติให้สมาชิกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และให้ข้อเสนอแนะ	* ศึกษาจากกฎระเบียบและสังเกตการประชุมพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ศึกษาการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและให้ความคิดเห็นข้อเสนอแนะ	* ศึกษาจากเอกสารบัญชีและสังเกตการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกรรมการฝ่ายบัญชี
6. ศึกษาองค์กรหรือบุคคลที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนว่าได้เงินดังกล่าวไปทำอะไร ทำอย่างไรและทำไมถึงทำเช่นนั้นเป็นรายการณีทุกๆกรณี	* โดยการสัมภาษณ์ สังเกตแล้วจดบันทึกโดยละเอียดเป็นรายการณี เช่น จำนวนเงินที่ลงทุนลงที่ ทุนผันแปร การผลิต การตลาด การแก้ปัญหาต้นทุนกำไร
7. จัดกลุ่มสมาชิกที่ได้เงินกู้ตามลักษณะกิจกรรมหรืออาชีพเดียวกัน ตั้งวงพูดคุยเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้	* สนับสนุนการตั้งกลุ่มอาชีพ และเปิดวงเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ ระดับหมู่บ้านและระดับตำบล
8. กระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย	* ประชุมสัมมนาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับตำบลหรืออำเภอ เพื่อแลกเปลี่ยนบทเรียนและประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้
9. ศึกษากระบวนการและผลการให้ความช่วยเหลือ	* โดยการสังเกตสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐและ

เหลือด้านการบริหารกองทุนและการประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	กรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุน
--	--------------------------------------

เป็นการประเมินเพื่อบันทึกภาวะเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานและค้นหาข้อบกพร่องของโครงการ เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป อีกทั้งมีข้อมูลเสนอแนะองค์กรหรือบุคคลที่ได้เงินกู้จากกองทุน ให้สามารถนำเงินกู้ดังกล่าวมาดำเนินการพัฒนาอาชีพ กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการตั้งวงเสวนา เวทีชาวบ้าน เวทีประชาคม ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มและระหว่างหมู่บ้าน ตำบลก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งประชาชนและนักศึกษา

4. การประเมินผลที่เกิดขึ้น (PRODUCT EVALUATION)

ตารางที่ 3 การประเมินผลที่เกิดขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
1. ศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนฯด้านความสามารถในการปล่อยกู้ และการคืนเงินกู้ของสมาชิกที่กู้เงิน อีกทั้งยอดเงินของกองทุนฯว่าเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด	* ศึกษาจากเอกสารบัญชีกองทุนฯเป็นรายเดือนและสรุปเมื่อสิ้นปี อีกทั้งการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน
2. ศึกษาผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนฯว่าประสบความสำเร็จ คำไร มีรายได้เพิ่มหรือขาดทุนอย่างไร	* โดยการสัมภาษณ์บันทึก
3. ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรที่เป็นสมาชิกกองทุนฯและไม่เป็นสมาชิก ว่ามีความคิดเห็นความพอใจต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่ อย่างไร	* โดยการสัมภาษณ์ บันทึก แล้วหาความถี่จัดอันดับความคิดเห็น
4. ศึกษาเพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	* โดยการสัมภาษณ์ราษฎรทั้งผู้นำทางการและ

ชนตามทัศนะของสมาชิกในชุมชน	ไม่เป็นทางการ และราษฎรทั่วไป * จัดประชุมสัมมนาผู้เรียนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ร่วมกับอาจารย์นิเทศน์เพื่อสรุปตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชนระดับจังหวัด
5. เก็บข้อมูลตามแบบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนที่กำหนดให้ (แบบ บร 2)	* โดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารจากรายการร้อยละ 50 ของครอบครัวที่มีอยู่ในชุมชน สรุปผลจากการเก็บข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละนำไปเปรียบเทียบกับกรเก็บครั้งแรกว่ามีความก้าวหน้าหรือไม่
6. ศึกษาผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวมในหมู่บ้านว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ 5 ข้อ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่อย่างไร	* โดยการวิเคราะห์จากการประเมินทุกขั้นตอน และประชุมสัมมนาพร้อมกับสมาชิกในหมู่บ้านที่ร่วมประเมินด้วยเป็นการตัดสินใจประเมินค่าการดำเนินโครงการ
7. ศึกษาเปรียบเทียบว่าเมื่อเริ่มโครงการและดำเนินโครงการไปได้หนึ่งปี หนี้สินของราษฎรนอกกระบบคือการเป็นหนี้รายทุนหรือจากสถาบันการเงินนอกหมู่บ้านและชุมชนลดน้อยลงหรือไม่	* โดยการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนเปรียบเทียบการเก็บครั้งแรกและครั้งหลังสุด

เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการทำโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และผลกระทบมีอะไรบ้างเป็นการประเมินคุณค่าของโครงการโดยรวม

4. การประชุมบพเรียนโดยสมาชิกและกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อค้นหา จุดเด่นจุดด้อยในการบริหารจัดการกองทุน และการนำเงินจากกองทุนไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิก (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, คู่มือนักศึกษา 2544)

1.1.5 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน

อย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมถึงการเรียนรู้ของชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตร” สำหรับเครื่องมือในการวิจัยนั้นประกอบด้วย บร 1 ถึง บร 12 ซึ่งบอกถึงรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ภายในชุมชน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะบ่งบอกให้ทราบว่า การดำเนินโครงการนี้จะประสบผลสำเร็จได้อย่างไร จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่ยั่งยืนได้หรือไม่ ถ้าหากล้มเหลวจะแก้ไขอย่างไร ซึ่งผลการวิเคราะห์จะนำไปสรุปผลสู่ส่วนกลาง เพื่อให้รัฐบาลนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนนโยบายต่อไป

(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, คู่มือนักศึกษา .2544)

1.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองพล (2544) หมู่ที่ 17 ต.หมูสี อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองพล ร่วมกันร่างข้อบังคับขึ้น และผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้สมาชิกร่วมกันแก้ไขและอนุมัติใช้ ซึ่งอาศัยอำนาจตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ข้อบังคับนี้เรียกว่า

“ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคลองพล พ.ศ. 2544”

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 17 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีผลบังคับใช้วันที่ 27 มิถุนายน 2544 เป็นต้นไป

ประกาศไว้ ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านคลองพล

วัตถุประสงค์ของกองทุน

1. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
2. เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้
3. เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน
4. เพื่อสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชน
5. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง
6. เพื่อสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชน

คุณสมบัติของผู้กู้เงินกองทุน ได้แก่

1. เป็นผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านคลองพล ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน นับตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ทะเบียนปกครองรับรองการเข้าทะเบียนบ้าน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา
4. ยินยอมปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน
5. ได้รับมติให้เป็นสมาชิกจากที่ประชุมคณะกรรมการกองทุน
6. เสียค่าธรรมเนียม 20 บาท และไม่สามารถเรียกคืนได้ไม่ว่ากรณีใดๆ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองเพลมีทั้งหมด 15 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งและที่ปรึกษาของกองทุนอีก 7 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนให้การยอมรับนับถือ การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านจะให้กู้ยืมได้เฉพาะผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น

หลักประกันเงินกู้ ผู้ค้ำประกัน 2 คน ซึ่งต้องเป็นสมาชิกหรือทรัพย์สินให้ใช้ทุนเรือนหุ้น/หรือหลักทรัพย์สินอื่นใดที่ประเมินค่าแล้วไม่น้อยกว่าเงินกู้ยืม สำหรับการพิจารณาเงินกู้ยืม สมาชิกผู้กู้จะต้องเขียนแผนการใช้เงินเสนอต่อคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้กู้ก็สามารถที่จะเบิกรับเงินกู้ได้ โดยผ่านธนาคารออมสินสาขาปากช่อง สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ คิดร้อยละ 8 ต่อปี จำนวนเงินกู้ การอนุมัติเงินกู้ ระยะเวลาส่งคืนเงินกู้ ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (เอกสารฉบับสมบูรณ์สามารถดูได้จากหน้าภาคผนวก)

1.3 บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่น่าเสนอโดยสื่อมวลชน

1.3.1 นงลักษณ์ เดชะพิพงษ์ (2544 : 32-33) กล่าวถึงจุดเด่นจุดด้อยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยชี้ให้เห็นจุดเด่นของกองทุนหมู่บ้าน คือ เกิดเวทีค้นหาและเพิกนาคคนดี คนที่น่าเชื่อถือเกิดการรวมตัวกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ในชุมชนเพื่อร่วมมือกันในการที่จะเตรียมการจัดตั้งกองทุนเพื่อรอรับเงินล้าน ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนโดยไม่แบ่งชนชั้นอาชีพ ส่วนจุดด้อยของกองทุนคือ อาจจะเป็นการเพิ่มหนี้ให้กับชาวบ้านอีก นอกเหนือจากหนี้ที่ชาวบ้านมีอยู่แล้วเช่น หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตร หนี้ธนาคารออมสินในโครงการธนาคารเพื่อประชาชน หรือหนี้นายทุนนอกระบบ จุดด้อยอีกข้อหนึ่งของกองทุนก็คือ ระยะเวลากู้ยืมจำกัดใน 1 ปี อาจยังไม่ทันได้รับผลตอบแทนก็ต้องการเงินมาคืนกองทุน วงเงินกู้มีจำนวนจำกัด ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่

1.3.2 ศัลยา ประชาชาติ (2544 : 16) ได้นำเสนอข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้นร้อยละ 0.80 ได้นำเสนอผลการวิจัยไว้ 2 ชิ้น ได้แก่ งานวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท) ได้สำรวจพบว่าเงินกองทุนหมู่บ้านได้นำไปใช้จ่ายในกิจกรรมการผลิตถึงร้อยละ 89.1 และเงินเหล่านี้ระบุไว้ว่านำไปใช้ในภาคเกษตรกรรมร้อยละ 61.2 ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวหวังผลในระยะยาวคั้งนั้นรัฐบาลควรติดตามอย่างใกล้ชิด และอีกงานวิจัยของกลุ่มวิจัยและพัฒนากรมการพัฒนาชุมชน ได้สัมภาษณ์โดยสุ่มตัวอย่าง พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่นำไปลงทุนในภาคเกษตรร้อยละ

41.2 วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ผู้เพื่อลงทุนเพิ่มและที่สำคัญคือรัฐควรช่วยเหลือให้ด้านฝึกทักษะและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน

บทสัมภาษณ์ นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป (2544) กล่าวว่าขณะนี้ปล่อยเงินกู้ทั้งหมด 59,273 ล้านบาท ชาวบ้านส่วนใหญ่ผู้ไปทำการเกษตรซึ่งทำให้เกิดจุดอ่อนในด้านการหมุนเงินต้องใช้เวลานานเป็นปี เกี่ยวกับบัณฑิตอาสาศอกองทุนนั้นเป็นโครงการระยะสั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการจ้างงานพัฒนาคนให้มีประสบการณ์ และสิ่งที่สังคมคาดหวังจะให้บัณฑิตกองทุนไปสร้างความเข้มแข็งนั้นเป็นไปได้ยากมาก

1.3.3 “กองทุนหมู่บ้านต้องเป็นมากกว่าการเงิน” (2545 : 25) ได้นำเสนอข้อมูลกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีสาระสำคัญ คือ รัฐบาลได้จัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทให้แก่ชุมชนเพื่อประโยชน์ของประชาชนในด้านการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ มีการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็งเพื่อที่จะช่วยเหลือซึ่งพากัน ทำให้ชุมชนมีเงินหมุนเวียนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ให้ชุมชนร่วมกันบริหารกองทุนของตนให้ยั่งยืนซึ่งถ้าต้องการจะให้ผลตามที่คาดหวังไว้ ประชาชนต้องนำมาลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

จากการทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้รับประโยชน์จากการทำสารนิพนธ์ดังนี้

1. เอกสารของทางราชการ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ความรู้ในเรื่องของนโยบาย หลักวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทำให้สามารถกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดของบริบทกองทุนหมู่บ้านได้
2. เอกสารของกองทุนหมู่บ้านคลองพล ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้รู้เรื่องระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านคลองพล รวมถึงกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ของกองทุน ทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์สามารถที่จะกำหนดประเด็นการประเมินได้ถูกต้อง
3. ข่าวสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่สื่อได้นำเสนอนั้น ช่วยให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้รับรู้ถึงสถานการณ์ปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านและสามารถนำมาประกอบการพิจารณาในการประเมินของกองทุนหมู่บ้านที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์รับผิดชอบอยู่

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาสำคัญของบทนี้ผู้เขียนสารนิพนธ์นำเสนอรายละเอียดการประเมินโครงการซึ่งประกอบด้วยหัวข้อย่อย 6 หัวข้อ ดังนี้ คือ

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งแต่ละหัวข้อจะประกอบด้วยหัวข้อย่อย ๆ ดังปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล หมู่ที่ 17 ต.หมูสี อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เป็นการประเมินเชิงระบบ System Approach ซึ่งรูปแบบที่ใช้ในการประเมินที่ใช้จะตรงกับแบบจำลองของซีพีพี โมเดล (CIPP Model) เพื่อเชื่อมโยงไปยังวัตถุประสงค์ของการประเมินในภาพรวม สำหรับรูปแบบที่ใช้ในการประเมินมีดังนี้ คือ

1. หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกกันว่า "Authentic Evaluation"

2. การตัดสินใจคุณค่า ความเด่น ความค้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

3. การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินใจสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วค่อยพิจารณาตัดสินใจตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มีการตัดสินใจ แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

4. รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ซิฟฟ์ โมเดล (CIPP Model : Context - Input - Process - Product) แบบจำลองซิฟฟ์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ (ตามตารางแผนภูมิเชิงระบบ แผนภูมิที่ 1 แสดงไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์)
- การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น เช่นประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพปัจจุบัน ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน ด้านวัฒนธรรมและข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่นลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ วัฒนธรรมและประเพณีที่เด่น ๆ ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี และลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง
 - การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบ A คือ การบริหารจัดการของหน่วยระบบ B คือ การดำเนินกิจการของผู้กู้
 - ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยนโยบายของรัฐบาล เป็นเงินกองทุน 1 ล้านบาท คณะกรรมการหมู่บ้าน เงินชำระคืน ผู้สมัครขอกู้ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วย เงินที่กู้มาได้ แรงงาน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์วิธีต่าง ๆ กำลังทำงาน ความรู้ทักษะในการทำงาน โอกาสในการลงทุน
 - การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A คือ บริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบ B คือ การดำเนินกิจการของผู้กู้
 - กระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย การคัดเลือกผู้กู้ การอนุมัติเงินกู้ การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ การทำบัญชี การช่วยเหลือตลาด การติดตามทวงหนี้ และบทบาทของบัณฑิตอาสา
 - กระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วย การทำกิจการธุรกิจ การหาตลาดที่ดี การหาวัสดุที่ดี การทำบัญชี การวิเคราะห์ประเมิน กลยุทธ์ในการบริหารงานและการส่งเสริมการตลาด
 - การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบ A คือ การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้และหน่วยระบบ B คือ การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
 - ผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย จำนวนผู้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงกองทุน บัณฑิตอาสาจบหลักสูตร เกิดการหมุนเวียนรายได้

ผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบด้วย รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งที่ของ ผลเป็นชื่อเสียง บัณฑิตได้เรียนรู้กระบวนการทางธุรกิจ สมาชิกกองทุนมีความเป็นอยู่ที่ดีสร้างงานสร้างอาชีพที่ยั่งยืน

5. ประเมินเป็นการประเมินโดยให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นรายละเอียด เรื่องเล่า และคุณลักษณะต่าง ๆ ในเชิงลึก ที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวเลข ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณจะเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจนเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ด้วยวิธีการทางสถิติ

6. การประเมินนี้เป็นเป็นการประเมินศึกษาเฉพาะกรณีกองทุนหมู่บ้านคลองเพล หมู่ที่ 17 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่จัดทำสารนิพนธ์เป็นบัณฑิตกองทุนอยู่ มีจำนวนประชากร 406 คน จำนวนครัวเรือน 85 ครัวเรือน ระยะเวลาในการดำเนินการ 10 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการประเมินกองทุนหมู่บ้านคลองเพลในครั้งนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 406 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ในการทำวิจัยครั้งนี้ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังมีรายละเอียดดังนี้

คณะกรรมการหมู่บ้าน	จำนวน	15	คน
สมาชิกกองทุนที่ไม่ได้กู้	จำนวน	19	คน
สมาชิกกองทุนผู้กู้	จำนวน	42	คน
สมาชิกในหมู่บ้านคลองเพล	จำนวน	120	คน
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	จำนวน	196	คน

3. ตัวชี้วัดและตัวแปรที่ศึกษา

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองเพล ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดและตัวแปรโดยยึดเอาหน่วยระบบวิเคราะห์ในแต่ละระบบเป็นหลักสำคัญ โดยตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย

3.1 ตัวชี้วัดบริบทหมู่บ้าน (Context Indicator) หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่นประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชุมชน

2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านและชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสิน การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่นและชุมชน

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สะท้อนถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

5.5 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
2. เงิน 1 ล้านบาท
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน
4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
5. ผู้สมัครขอกู้

5.6 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกผู้กู้
2. การอนุมัติเงินกู้
3. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
4. การรับชำระหนี้
5. การทำบัญชี

5.7 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. จำนวนผู้กู้
 2. ยอดเงินให้กู้
2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 1. จำนวนผู้กู้ที่ได้
 2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 3. การขยายกิจการของผู้กู้
 4. การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 4. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าตัวแปร

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการของการทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ของเล่มสารนิพนธ์นี้ บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในตอนนี้ ส่วนใหญ่ได้เป็นตัวแปรที่ได้ระบุไว้แล้วและมีบางตัวที่มีเพิ่มนำมาแจกแจงและเรียบเรียงใหม่เพื่อความสะดวกแก่การลำดับข้อมูลและเขียนสรุปเพื่ออภิปราย

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใดอันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตารางที่ 4 การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องชองกับกองทุนมาให้ความรู้ - อื่น ๆ ใน บร. 3
3. ทักษะคนที่มิต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้ - อื่น ๆ ใน บร. 3
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - อื่น ๆ ในรายงาน บร. 2 (ข้อ 1 - 12)
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน
 ตารางที่ 5 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอทุน - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดคอกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
6. อื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตารางที่ 6 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ - อื่นๆในแบบ บร. 1
7. ตัวแปรอื่นๆในแบบ บร. 1	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้รู้ / ผู้ชำนาญการ / ผู้นำบุคคลตัวอย่าง

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

หมายเหตุ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึงถึงศักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมามีมาในอนาคต

ตารางที่ 7 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยการใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 8 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของหนองน้ำ - สภาพของประชากร - จำนวนของประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา - อื่นๆในรายงาน บร.1 (ข้อ2.1-2.8)
2 การดำเนินการงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่างๆ 2.1 ทุนด้านการเงิน 2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ 2.3 ทุนทางวัฒนธรรมทางประเพณี 2.4 ทุนทางปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน - จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพของที่ดิน - อื่นๆในรายงาน บร. 1 (ข้อ 3.1,3.2,4) - จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์ - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - มีโบราณสถาน-โบราณวัตถุ - อื่นๆ ในรายงาน บร. 1 (ข้อ 5) - อื่นๆ ในรายงาน บร. 1 (ข้อ 5.7) - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่างๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ

2.5 อื่นๆ ในรายงาน บร. 2	- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน - การศึกษา - แหล่งน้ำ
3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้ 3.1 การเกษตร 3.2 ค้าขาย 3.3 การบริการในชุมชน 3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน 3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ 3.6 กิจการอื่นๆ	- ในแบบ บร. 4 ข้อ 5 - จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน
ตารางที่ 9 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
ตารางที่ 10 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเงินกู้
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้
ตารางที่ 11 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน - อื่นๆ ในแบบรายงาน บร. 1 (ข้อ 6.3)
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลที่เชื่อมโยงกับตำบลอื่นๆ
4. อื่นๆ แบบรายงาน บร. 8	

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1.4 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
ตารางที่ 12 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความสามัคคี	- ลักษณะของค่าบนตัวแปรใน บร. 2
2. มีความซื่อสัตย์	
3. ยกย่องคนทำดี	
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	

10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มด้อยโอกาส	
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	

1.5 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ
ตารางที่ 13 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ความเข้มแข็งของชุมชน	- สรุปประเด็นต่าง ๆ ตามทัศนะของประชาชน ในชุมชนท้องถิ่นที่นักเรียน รับผิดชอบตามแบบ รายงาน บร. 7

ที่มา : ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุมชนศาสตร์นิพนธ์ พ.ศ. 2545 : 40-59

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการครั้งนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ในการจัดทำสารนิพนธ์

1. แบบสำรวจตามรายงานต่าง ๆ (บร. 1 – บร.12) ประกอบด้วย
 1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
 2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
 3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
 5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
 8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
 9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
 10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี)
12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

2. แบบสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตทั้งแบบที่มีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม
3. แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสอบถามสนทนากับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตามแบบรายงานใน บร. ต่าง ๆ (ดังที่กล่าวมาข้างต้น) รวมถึงการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแล้วทำการจดบันทึก เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ผลการประเมิน โครงการ
4. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกการประชุมประจำเดือน การประชุมกรณีพิเศษ แบบประเมินการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน บัญชีคุมลูกหนี้รายตัวของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน บัญชีเงินออมของสมาชิก
5. กล้องถ่ายรูป เพื่อใช้เก็บภาพกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คลองเพล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ประกอบด้วยหลายวิธีดังนี้

1. การสัมภาษณ์โดยแบ่งการสัมภาษณ์เป็น
 - การสัมภาษณ์ประกอบ บร. ต่าง ๆ
 - สัมภาษณ์เจาะลึกรายการณีของผู้กู้แต่ละราย
 - สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ประชาชนทั่วไป
2. การสังเกต เป็นการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เช่น ผู้จัดทำสารนิพนธ์เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมพิจารณาเงินกู้, การประชุมประจำเดือน การตรวจงานหรือตรวจราชการของภาครัฐ โดยผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้บันทึกไว้ในแบบรายงาน บร. 9
3. การศึกษาข้อมูลมือสอง จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ระเบียบข้อบังคับ ข้อมูล จปฐ. กชช2ก ของหมู่บ้าน แผนแม่บทขององค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี
4. การจัดเวทีชาวบ้านของกลุ่มสมาชิกผู้กู้ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน
5. การจัดเวทีประชาคมตำบลตามแบบรายงาน บร 5 และ บร 6

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้กำหนดขั้นตอนของการวิเคราะห์ดังนี้

1. ยึดตามวัตถุประสงค์เป็นหลักโดยเน้นประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวมทั้งข้อเสนอแนะ การแก้ปัญหาและการปรับปรุงโครงการ
2. วิเคราะห์เชิงระบบทั้ง 3 ระบบ ดังที่กล่าวมาแล้วในรูปแบบ ซิพพ์ โมเดล โดยการประเมินการทำงานของหน่วยระบบแต่ละระบบ
3. วิเคราะห์โดยพิจารณาตัวแปรและตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยของระบบย่อยและชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพและอนาคตของกองทุนจะเป็นอย่างไรในอนาคต
4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอสารนิพนธ์เพื่อประกอบการเรียนการสอนหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

เนื้อหาของบทนี้เป็นการกล่าวถึงผลการติดตามและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองเพล ในบทนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะนำเสนอเนื้อหาโดยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ คือ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชนบ้านคลองเพล (ระบบ C)
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม (ระบบ A)
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้ (ระบบ B)
4. การรายงานผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำสารนิพนธ์

มีรายละเอียดผลการติดตามการประเมินโครงการมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชนบ้านคลองเพล (ระบบ C)

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านคลองเพล

จากการสัมภาษณ์นายวินัย จันทร์ที่หัว ผู้ใหญ่บ้านคลองเพล โดยบอกว่าบรรพบุรุษได้อพยพมาจากแขวงสุวรรณเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้พากันขึ้นไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินบนพื้นที่เขาใหญ่ ซึ่งเป็นสภาพป่าดงดิบที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยทำอาชีพล่าสัตว์ หาของป่า มีความผูกพันกับธรรมชาติ และทำการเกษตร มีการตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่มและเริ่มขยายขึ้นเรื่อย ๆ จนมาถึงรัฐบาลสมัย ฯพลฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายที่จะปรับปรุงเขาใหญ่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ และเห็นว่าถ้าปล่อยให้ชาวบ้านเข้ามาตั้งถิ่นฐานบนเขาใหญ่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็จะทำให้สภาพป่าและสัตว์ป่าถูกทำลายและสัตว์ป่าก็จะถูกทำลายหมดไปในที่สุด จึงได้ทำการจัดสรรพื้นที่ที่เป็นที่ราบ ให้ชาวบ้านบนเขาใหญ่อพยพลงมาอยู่ข้างล่าง อยู่ห่างจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 500 เมตร ซึ่งมีลำห้วยลำตะคลองที่มีต้นน้ำมาจากน้ำตกเหวสุวัตบนเขาใหญ่ เป็นแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ โดยชาวบ้านได้มาสร้างบ้านเรือนอยู่สองฟากฝั่งของลำตะคลอง ซึ่งบ้านคลองเพลจะมีชื่อคຸ້ມว่าคຸ້ມคลองเพล ซึ่งเป็นคຸ້ມที่อยู่อีกฝั่งของลำคลองและเป็นคຸ້ມหนึ่งของหมู่บ้านท่ามะปรางค์ที่อยู่ฝั่งหนึ่ง ก่อนที่จะแยกตัวออกมาจัดตั้งเป็นหมู่บ้านคลองเพล หมู่ที่ 17 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2542 เนื่องจากบ้านท่ามะปรางค์มีประชากรที่หนาแน่น ยากแก่การปกครอง

1.2 การตั้งถิ่นฐาน

ราษฎรได้อพยพลงมาจากเขาใหญ่ ได้ยึดพื้นที่ที่มีลำคลองไหลผ่านทำการสร้างบ้านเรือนอยู่สองฝั่งคลอง เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์และใช้ลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักและตั้งชื่อคุ้มคลองเพล ซึ่งมีความเป็นมาของคุ้มก็คือ เวลาเช้าพระจะลงมาจากวัดที่อยู่บนเขาใหญ่เพื่อมาบิณฑบาตในหมู่บ้านที่อยู่บนพื้นราบ เมื่อบิณฑบาตเสร็จและจะกลับวัด จะเดินทางผ่านหมู่บ้านเวลาเพลพอดี พระก็จะหยุดฉันเพลบริเวณข้างลำห้วยในหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อว่าคุ้มคลองเพล หรือหมู่บ้านคลองเพลในปัจจุบัน

1.3 ประชากรและการเปลี่ยนแปลงของประชากร

หมู่บ้านคลองเพลปัจจุบันมีประชากรทั้งหมด 406 คน เป็นชาย 196 คน เป็นหญิง 210 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 85 ครัวเรือน ดังที่จะแสดงในตารางต่อไปนี้
ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร ดังนี้

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	196	48.27
หญิง	210	51.72
2. อายุ		
1-3 ปีเต็ม	15	3.69
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	20	4.92
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	25	6.15
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	21	5.17
14 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	25	6.15
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	258	63.54
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	37	7.38
60 ปี 1 วันขึ้นไป	12	2.95
รวม	406	100

ที่มา : ข้อมูลจากพัฒนาการประจำตำบลหมูสี

จำนวนประชากรของหมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานคืออายุระหว่าง 18 – 50 ปี ผู้ค้อยโอกาสทางสังคมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีฐานะยากจน เด็กที่มีครอบครัวฐานะยากจน กลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็นปัญหาสำคัญของหมู่บ้าน และที่สำคัญยังขาดการดูแลจากหน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง สำหรับการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและทำเกษตรกรรม

การเปลี่ยนแปลงของประชากร ที่เพิ่มขึ้นส่วนมากเป็นการเพิ่มตามธรรมชาติส่วนการย้ายถิ่นฐานว่าจะมีประชากรอื่น ๆ ค่อยที่ย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านมากกว่าผู้ย้ายออก

1.4 การขยายตัวของชุมชน

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลอง เพราะมีความอุดมสมบูรณ์และสะดวกในการคมนาคม ต่อมาเมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นมากเรื่อย ๆ การขยายตัวของชุมชนจึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่อมีถนนลาดยางสายธนรัชต์ – เขาใหญ่ ตัดผ่านทำให้ชุมชนขยายตัวออกมาอยู่สองฟากฝั่งถนนมากขึ้น เนื่องจากการคมนาคมสะดวกสบายและมีการทำมาค้าขายเพิ่มมากขึ้น

1.5 ระบบนิเวศน์ของชุมชน

1.5.1 ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านคลองเพลตั้งอยู่บนพื้นที่สูงมีภูเขา ซึ่งเป็นเทือกเขาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ล้อมรอบ มีพื้นที่ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งอยู่ห่างจากอุทยาน 500 เมตรมีถนนธนรัชต์ตัดผ่าน มีลำตะคลองซึ่งมีต้นน้ำจากน้ำตกเหวสุวัตบนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ไหลผ่านหมู่บ้าน

1.5.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดต่อกับ	บ้านกุดคล้า
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	บ้านท่ามะปรางค์
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อกับ	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

1.5.3 การคมนาคม

บ้านคลองเพลอยู่ห่างจากอำเภอปากช่อง 28 กิโลเมตร โดยใช้ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2090 (ถนนธนรัชต์) เป็นถนนลาดยางมีสภาพดีผ่านหมู่บ้านไปสิ้นสุดที่หน้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นเส้นทางสายเศรษฐกิจทางด้านการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของอำเภอปากช่อง

1.5.4 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ของหมู่บ้านคลองเพลเป็นที่ราบมีพื้นที่ที่อาณาเขตติดกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทำให้มีภูเขาเล็กใหญ่สลับกับที่เนินล้อมรอบมีน้ำลำตะคองไหลผ่านหมู่บ้านซึ่งประชาชนในหมู่บ้านได้นำมาใช้อุปโภคบริโภคและใช้ทำการเกษตร ซึ่งในฤดูฝนจะมีน้ำมากและน้ำหลากส่วนฤดูแล้งปริมาณน้ำจะลดลงแต่จะพอใช้ตลอดปี

1.5.5 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของบ้านคลองเพลสามารถแบ่งออกได้ 3 ฤดูกาล คือ

- ฤดูร้อน จะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน
- ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมฝนจะตกลงมาเป็นระยะ ๆ และค่อนข้างตกชุกเนื่องจากสภาพภูมิประเทศล้อมรอบไปด้วยภูเขาที่มีป่าไม้ขึ้นสมบูรณ์ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ฤดูหนาว จะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อากาศค่อนข้างเย็นถึงหนาวจัด

สภาพอากาศของหมู่บ้านคลองเพลค่อนข้างเย็นสบายเกือบตลอดปีเนื่องจากมีพื้นที่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

1.5.6 การใช้ที่ดินและสภาพที่ดิน

หมู่บ้านคลองเพลมีพื้นที่จำนวน 1,200 ไร่ การใช้ที่ดินของหมู่บ้านคลองเพลสามารถจำแนกรายละเอียดออกได้ดังนี้

1. พื้นที่การเกษตร	จำนวน 600	ไร่
- พืชไม้	จำนวน 55	ไร่
- ปลูกข้าวโพด	จำนวน 545	ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ทำไร่ข้าวโพด รองลงมาคือสวนผลไม้ได้แก่ มะม่วง น้อยหน่า สวนฝรั่ง และพืชผักสวนครัว

2. พื้นที่สาธารณะ	จำนวน 3	งาน
3. พื้นที่ชุมชน ประกอบด้วยที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และสถาบันทางศาสนา ซึ่งเป็นศูนย์รวมของจิตใจ		

ลักษณะดินโดยทั่วไปมีความอุดมสมบูรณ์เป็นดินร่วนปนดินเหนียวสามารถอุ้มน้ำได้ดี ซึ่งเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพดและพืชสวน เช่น น้อยหน่า ลิ้นจี่ ลำไย ฝรั่ง รวมไปถึงไม้ตัดดอกจำพวกกุหลาบ และดาวเรือง ถึงแม้ว่าบางฤดูอาจประสบปัญหาภาวะฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วงแต่ก็ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติและมีความชื้นในดินค่อนข้างสูงแต่ก็มีผลทำให้ผลผลิตตกต่ำและ

เนื่องจากหมู่บ้านคลองเพลอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พื้นที่บางส่วนได้ขายให้กับนายทุนที่เข้าซื้อ เพื่อพัฒนาเป็นธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ซึ่งปัจจุบันในหมู่บ้านมีธุรกิจโรงแรมและ รีสอร์ทใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้ เขาใหญ่ควบอยซิติ, เขาใหญ่ฮิลรีสอร์ท, วังเพชรรีสอร์ท

ทำให้ราษฎรส่วนใหญ่ เลิกประกอบอาชีพการเกษตรซึ่งบางปีก็ประสบปัญหาขาดทุน เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ, ฝนแล้ง จึงหันไปทำอาชีพรับจ้างตามโรงแรมและรีสอร์ทแทน ซึ่งมีรายได้ที่ดีกว่า ไม่ต้องเสี่ยงกับการขาดทุน แต่ปัจจุบันธุรกิจรีสอร์ทและโรงแรมซบเซา เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ทำให้อัตราการจ้างงานลดลงและรายได้มีน้อยลง ทำให้ภายในชุมชนเกิดการว่างงานหรือมีงานทำที่ไม่แน่นอนหรือตลอดฤดูกาล ทำให้ประชากรบางส่วนหันกลับมาทำอาชีพเกษตรและค้าขาย

1.6.4 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

บ้านคลองเพลมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือ

- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (โดยมีจุดเดินป่าจากหมู่บ้านคลองเพลขึ้นเขาใหญ่)
- ล่องแก่งลำตะคอง (ช่วงหน้าฝน)
- ถ้ำค้างคาว
- เขาลูกช้าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายลูกช้าง

1.6.5 โรงเรียนและการศึกษา

ไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้านคลองเพล นักเรียนต้องเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนบ้านปรางคล้า ซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียง ซึ่งเป็น โรงเรียนระดับประถมศึกษา ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2515 มีครูทั้งหมด 9 คน และนักเรียนทั้งหมด 123 คน อยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร

1.6.6 สุขภาพอนามัย

สุขภาพอนามัยของหมู่บ้านคลองเพล โดยรวมแล้วราษฎรมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีสุขภาพดีถ้วนหน้าผ่านเกณฑ์ 17 ตัวชี้วัด (ข้อมูลจากบทสรุปการประเมิน สดลย. ของสถานีอนามัยตำบลท่าช้าง) เวลาราษฎรเจ็บป่วยก็จะไปรักษาจากสถานีอนามัยประจำตำบล ซึ่งมีอยู่ 2 แห่ง คือ

- สถานีอนามัยท่าช้าง อยู่ห่างจากหมู่บ้าน 7 กิโลเมตร
 - มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 3 คน
 - พยาบาลเทคนิค จำนวน 1 คน
- สถานีอนามัยคลองดินดำ อยู่ห่างจากหมู่บ้าน 13 กิโลเมตร
 - มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 2 คน
 - มีอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 9 คน

1.6.7 ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

- ลักษณะบางประการทางเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การเป็นหนี้สินของชาวบ้าน พบว่าส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่มีภาระหนี้สินหรือมีการกู้ยืมเงินจากนอกระบบเนื่องจากส่วนใหญ่จะทำงานรับจ้างตามสถานประกอบการที่มีอยู่ในหมู่บ้านและภายในตำบลทำให้มีรายได้ค่อนข้างดีและมีความทำอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเรื่องหนี้สินจากเงินนอกระบบมีน้อยและส่วนใหญ่จะมีที่ทำมาหากินและที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีส่วนน้อยที่ต้องเช่าบ้านหรือที่ดินเพื่อขยายการผลิต

- วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ ๆ ของชุมชนก็คือ ประเพณีสงกรานต์ถือว่าเป็นปีใหม่ของชาวไทยซึ่งจะมีการทำบุญตักบาตร รดน้ำขอพรผู้เฒ่าผู้แก่ เพื่อขอพรและแสดงถึงความกตัญญูแก่ผู้ที่แสดงออกกับคนที่ตนเคารพรัก

- ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดีซึ่งจะเอื้อต่อความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของชุมชนได้แก่ ความรัก ความสามัคคี กันของชุมชนซึ่งจะเห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่วนรวม เช่นการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น และศักยภาพอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจคือ ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านมีเขตติดต่อกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพทางด้านแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งและมีความหลากหลายทางแหล่งท่องเที่ยว เช่น การล่องแก่ง เทียวดำค้ำถาว เดินป่าธรรมชาติ และในบริเวณหมู่บ้านก็มีที่พัก ร้านอาหารต่าง ๆ มากมายไว้รองรับนักท่องเที่ยว

- ลักษณะบางประการที่ไม่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนจากการสังเกตของผู้จัดทำสารนิพนธ์ที่เข้าไปทำงานในหมู่บ้านยังไม่เห็นว่าจะมีปัจจัยด้านใดที่จะมีผลต่อชุมชนในด้านลบ เพราะว่าประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันระบบเครือญาติที่มีสายสัมพันธ์ มีความผูกพันที่เหนียวแน่น

1.6.8 สรุปผลการประเมินภาพรวมของบริบทชุมชนบ้านคลองพล

ในกระบวนการดำเนินการ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านคลองพลได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากสมาชิกในชุมชน ตั้งแต่กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนที่จะมาเป็นตัวแทนในการบริหารเงินกองทุนให้ก่อประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ซึ่งกระบวนการที่ได้มาของคณะกรรมการกองทุนฯ เป็นไปอย่างโปร่งใส ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้รับความเห็นชอบจากมติที่ประชุม โดยมีท่านปลัดอำเภอ ซึ่งเป็นข้าราชการของกรมการปกครองของที่ว่ากรมอำเภอปากช่อง เข้ามาเป็นที่ปรึกษาและสังเกตการณ์ในการดำเนินการทุกขั้นตอน ทำให้กระบวนการต่าง ๆ ในการจัดตั้งกองทุนบ้านคลองพล เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อยและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านคลองพล จะทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ขึ้นภายในหมู่บ้าน และชุมชน และจะทำให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพค้าขาย

ทำการเกษตร ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถที่จะมีอาชีพในการพึ่งพาตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม กองทุนหมู่บ้านจะประสบผลสำเร็จได้มากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงาน และดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านว่าจะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม (ระบบ A)

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพลโดยภาพรวมมีดังนี้ คือ

2.1 ผลการประเมินของหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริม ผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย

2.1.1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านจำนวนครัวเรือนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพอสรุปได้คือเป็นเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อเข้ามาช่วยเหลือราษฎรในหมู่บ้านและเป็นการเสนอนโยบายที่ใช้หาเสียงของพรรคไทยรักไทย ที่ได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะเข้ามาช่วยเหลือให้เป็นเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท เพื่อให้เป็นเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนเงินล้านสามารถกู้เงินไปเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ บรรเทาเหตุฉุกเฉินและพัฒนาอาชีพ โดยมีระยะเวลาการกู้ยืม 1 ปี โดยต้องเสียดอกเบี้ยตามระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการหมู่บ้าน

สำหรับทัศนคติของประชาชนที่มีกองทุนเงินล้านของหมู่บ้าน คือ ส่วนใหญ่ต้องการให้เกิดกองทุนและอยากให้เงินเข้ามาในหมู่บ้านเร็ว ๆ เนื่องจากประชาชนต้องการกู้เงินจำนวนนี้เป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ และลดรายจ่ายในด้านต่าง ๆ เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่กำลังมีปัญหาถูกเลิกจ้างจากสถานประกอบการ และบางส่วนก็มีรายได้ไม่คงที่ เมื่อมีแหล่งเงินทุนเข้ามาทำให้สามารถช่วยเหลือสมาชิกเหล่านี้เรื่องแหล่งเงินทุนไปประกอบอาชีพได้

2.1.1.2 เงินกองทุน 1 ล้านบาท

หมู่บ้านคลองเพลได้รับการอนุมัติโอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2545 จำนวน 1 ล้านบาท มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านในการที่จะช่วยพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเป็น สวัสดิการของสมาชิกกองทุน เป็นการสร้างโอกาสให้กับคนจน คนธรรมดาสามัญได้มีแหล่งเงินทุนกู้ยืมที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพ เงิน 1 ล้านบาทที่เข้ามาในหมู่บ้านคลองเพลมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาหมู่บ้านคือ

บทบาทของกองทุนเงินล้านในส่วนของสมาชิกผู้กู้ สำหรับจำนวนสมาชิกผู้กู้ ณ ปัจจุบันที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์กำลังประเมินโครงการอยู่ มีจำนวนสมาชิกผู้กู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้จำนวน 42 ราย เป็นเงิน 945,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ผู้กู้ไปเพื่อประกอบอาชีพ เช่น ปักพืช เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย

บทบาทของกองทุนเงินล้านในส่วนของชุมชนโดยรวม มีส่วนทำให้คนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นเด่นชัดคือ เกิดเวทีประชาคมเพื่อค้นหาและเฟ้นหาคนดี คนที่น่าเชื่อถือ เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชนเพื่อประจักษ์ร่วมกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ในชุมชนเป็นการประชุมโดยไม่มีการแข่งขัน อาชีพ และฐานะ ทุกคนมาร่วมประชุมปรึกษาหารือกันในเรื่องการจัดตั้งกองทุน และบทบาทอีกบทบาทหนึ่งก็คือคนในหมู่บ้านมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน โดยการระดมความคิดออกมาและคัดเลือกให้เหมาะสมกับชุมชนและเกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งเป็นวิถีชีวิตไทย ๆ ที่นับวันจะหาได้ยาก

2.1.1.3 กรรมการหมู่บ้านและกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านคลองพล

หมู่บ้านคลองพลได้ทำการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน ดังนี้คือ

- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก โดยการถือหุ้นและการฝากเงินสัจจะและเงินฝาก
- ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- พัฒนาจิตใจให้สมาชิกเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาอบายมุข เป็นคนที่รักสามัคคี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- เสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเอง
- เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

กระบวนการจัดตั้งกองทุน โดยมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อประชุมคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ให้การสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาและร่วมสังเกตการณ์ในการเลือกตั้งคณะกรรมการและมีมติจากเวทีประชาคมหมู่บ้านคัดเลือกคณะกรรมการจำนวน 15 คน และที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้านอีก 7 คน ซึ่งคณะกรรมการทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ทุกประการ ดังมีรายชื่อคณะกรรมการและที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้านดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านคลองเพล

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	ประสบการณ์ ความสามารถพิเศษ
ประธาน	นายวินัย ชันท์ทำว	44	ม.3	รับจ้าง	ที่ปรึกษาของกลุ่ม สมาชิกต่าง ๆ ในหมู่ บ้าน
รองประธานฯ	นายจุก เผ่าจันทร์ทิัก	50	ป.4	รับจ้าง	ประธานบริหารประปา การเงิน/การตลาด
รองประธานฯ	นายศรายุทธ คุณารูป	39	ปวช.	ลูกจ้าง	บริหารงานบุคคล
ผู้จัดการ	นายเฉลิมพล จิตรหนัก	33	ปริญญาตรี	ลูกจ้าง	ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายการ เงินและงานธุรการ การ เงินการธนาคาร
เหรัญญิก	น.ส. เสาวณี ชอดทองกลาง	33	ป.6	รับจ้าง	การคลังหมู่บ้าน การ เงินประปา
เลขานุการ	น.ส. ปราณิ มาทาจันทร์ทิัก	32	ป.6	รับจ้าง	การเงินกลุ่มแม่บ้าน การเงินกองทุน ร้าน ค้าฯ
กรรมการ	นายอนุชิต สมรูป	20	ม.6	ค้าขาย	ศึกษาด้านบริหารการจัด การ
กรรมการ	น.ส. กัลยา สมรูป	22	ปริญญาตรี	ค้าขาย	การบริหาร
กรรมการ	นายเอกรร โตดาวัง	42	ปวช.	ค้าขาย	การเกษตร/การตลาด
กรรมการ	น.ส. ชลาถัย ภูมิชัย	32	ป.6	ค้าขาย	การตลาด
กรรมการ	นายสุวิทย์ ภูมิชัย	32	ป.6	รับจ้าง	การเกษตร/การตลาด
กรรมการ	นายไพบูลย์ ชันท์ทำว	39	ป.6	รับจ้าง	ก่อสร้าง/การตลาด
กรรมการ	น.ส. จำลอง ดิธา	43	ป.4	ค้าขาย	การเกษตร/การตลาด
กรรมการ	นางยุพา สีสมนชื่น	37	ป.4	แม่บ้าน	ประธานกองทุนสตรี
กรรมการ	น.ส. ทวีทรัพย์ ชิต โภกสูง	29	ม.3	ค้าขาย	การตลาด/การค้าขาย

ตารางที่ 15 คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล (ต่อ)

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	ประสบการณ์ ความสามารถพิเศษ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	พ.ต.ท. ประเสริฐ โสดาวัง	64	ปริญญาตรี	ธุรกิจส่วนตัว	กฎหมาย การบริหารโรงแรม
ที่ปรึกษา	นายทศพล เพื่อนอุดม	32	ปริญญาโท	ราชการ	การบริหารจัดการปกครอง/กฎหมาย
ที่ปรึกษา	นายประสิทธิ์ สีสมนจีน	42	ป.4	รับจ้าง	ช่างไฟ
ที่ปรึกษา	นายสอาด ทองปัญญา	70	ป.4	ทำสวน	การเกษตร/การตลาด
ที่ปรึกษา	นายประมิตร ทองดี	32	ม.6	ธุรกิจส่วนตัว	อบต. หมู่บ้าน การบริหารจัดการ
ที่ปรึกษา	น.ส. ภรณ์ โสดาวัง	39	ปริญญาตรี	ธุรกิจส่วนตัว	การบัญชี งานประชาสัมพันธ์ ผู้จัดการวังเพชร
ที่ปรึกษา	นางอรพินทร์ จิตรหนัก	31	ปริญญาตรี	ลูกจ้าง	การเงิน การบัญชี

ที่มา : แบบคำขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล 2544

จากกระบวนการจัดตั้งและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเป็นมติของชาวบ้านหมู่บ้านคลองเพลซึ่งคณะกรรมการทุกคนและที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวมและเป็นผู้ที่ประชาชนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ ซึ่งจะทำให้การบริหารงานกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.1.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

ปัจจุบันมีผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 42 ราย ยอดเงินให้กู้จำนวน 945,000 บาท เงินคงเหลือ 55,000 บาท ยังไม่มีการชำระคืนเนื่องจากยังไม่ครบกำหนดคืนเงินกู้

2.1.1.5 ผู้สมัครขอกู้ จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคลองเพลมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 61 ราย มีสมาชิกยื่นใบสมัครขอเงินจำนวน 42 ราย โดยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนไปแล้วทั้งหมด ดังแสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 รายชื่อสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านคลองเพล

ที่	ชื่อ - สกุล	จำนวนเงินกู้	วัตถุประสงค์การกู้
1.	นายชูป ทองศรี	20,000	ปลูกข้าวโพด
2.	นางไฉน วิชัยสุชาติ	20,000	”
3.	นางแพง ชันทีห้าว	10,000	”
4.	นายทองคำ ประเสริฐสงค์	20,000	”
5.	นายเปี้ยก คีตา	20,000	”
6.	นายปิ่น แแปดสูงเนิน	20,000	”
7.	นางชลาถัย ภูมิชัย	20,000	”
8.	น.ส. เสาวณี ยอดทองกลาง	50,000	”
9.	นางเข็มทอง บุญจาม	20,000	”
10.	นางสำรวย ภูมิชัย	20,000	”
11.	นายวินัย ชันทีห้าว	20,000	ปลูกฝรั่ง
12.	นางปราณี จวงจันทัก	20,000	ปลูกฝรั่ง
13.	นายเอกกร โสคาวัง	50,000	เพาะเห็ด
14.	นายปรีชา มาทาจันทัก	20,000	เลี้ยงวัว
15.	นายพรหมพิทย์ มาทาจันทัก	20,000	เลี้ยงวัวเนื้อ
16.	น.ส. ปราณี มาทาจันทัก	20,000	เลี้ยงวัวเนื้อ
17.	นางสุมาลย์ อิศนุตร	20,000	เลี้ยงวัวเนื้อ
18.	นายศรายุทธ คุณารูป	20,000	เลี้ยงไก่ชน
19.	นายบุญเรือง จิตรหนัก	20,000	เลี้ยงไก่
20.	นายเจษฎา ประเสริฐสงค์	20,000	ขายอาหาร
21.	นายอนุสรณ์ จิตรหนัก	20,000	ร้านขายของชำ
22.	นางสารภี พาใต้	20,000	ขายป่าท่องเที่ยว
23.	นายประเสริฐ ประเสริฐสงค์	20,000	ไอศกรีมกะทิสด
24.	นายอนันต์ จันทรศรีทอง	20,000	ขายป่าท่องเที่ยว
25.	นายอนุจิต สมรูป	15,000	ขายของชำ
26.	นายเฉลียว มาทาจันทัก	20,000	สัมดำไก่อ่าง
27.	นายสุรัชย์ มาทาจันทัก	20,000	ใส่กรอกบักไบค์

ตารางที่ 16 รายชื่อสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านคลองเพล (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	จำนวนเงินกู้	วัตถุประสงค์การกู้
28.	น.ส. อนุมา สายบุตร	20,000	ก๊วยเตี้ยว
29.	นางลัดดา ทองศรี	20,000	ร้านอาหาร
30.	นางกนิษฐา จิตรหนัก	20,000	อาหารตามสั่ง
31.	น.ส. อุเรียน นิยมเหมาะ	20,000	ขายของชำ
32.	น.ส. ทวีวรรณ ชิดโคกสูง	20,000	โจ๊ก - ปาท่องโก๋
33.	นางสุภาวดี ทองปัญญา	20,000	ไถ่ย่าง - ส้มตำ
34.	นายสำคัญ สมรูป	50,000	ร้านขายของชำ
35.	นายมานพ ประเสริฐสงค์	20,000	ร้านซ่อมรถยนต์
36.	นายยูพา สีชมชื่น	20,000	บริการเครื่องไฟ
37.	นายสมหมาย ประเสริฐสงค์	20,000	ร้านซ่อมรถยนต์
38.	นายบุญธรรม มาทาจันทิก	20,000	ร้านซ่อมจักรยานยนต์
39.	นายธีระเดช จันทร์ศรีทอง	20,000	ร้านซ่อมจักรยานยนต์
40.	นางอรพินทร์ จิตรหนัก	20,000	ร้านคอมพิวเตอร์
41.	นายเนียง ประทุมวงศ์	20,000	ร้านเสริมสวย
42.	นายบุญนาค จิตรหนัก	50,000	ร้านคอมพิวเตอร์

ที่มา : ทะเบียนสมาชิกผู้กู้ หมู่บ้านคลองเพล 2545

จำนวนสมาชิกผู้กู้เงิน 42 ราย ยอดเงินจำนวน 945,000 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าสมาชิกได้รับการอนุมัติครบตามจำนวนผู้ขอกู้คิดเป็นร้อยละ 100

สรุป การอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการให้กับสมาชิกผู้กู้จำนวน 4 ครั้ง ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 17 สรุปการอนุมัติเงินกู้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
1	29 เมษายน 2545	19	365,000
2	29 พฤษภาคม 2545	12	240,000
3	9 กรกฎาคม 2545	7	140,000
4	14 สิงหาคม 2545	4	200,000

ตารางที่ 17 สรุปการอนุมัติเงินกู้ (ต่อ)

รวมผู้กู้	42	945,000
เงินต้นคงเหลือ		55,000

ที่มา : ทะเบียนคุมสมาชิกผู้กู้ หมู่บ้านคลองพล 2545

2.1.1.6 บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและทำการอนุมัติเงินกองทุนให้กับหมู่บ้านที่มีความพร้อมและจัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคม และเศรษฐกิจยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงได้ให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมิน โครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาลงไปศึกษาและปฏิบัติงานในพื้นที่จริงในเขตพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีส่วนช่วยในการบริหารและจัดการกองทุนหมู่บ้าน ของคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยบัณฑิตมีบทบาทหน้าที่คือ

- ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการ
- ประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
- ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ

ซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เข้ามาเป็นบัณฑิตเพื่อปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น โดยการทำการศึกษาเก็บข้อมูลและสังเกตการณ์ในกระบวนการบริหาร การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และช่วยประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกองทุนต่อไป

2.1.1.7 ทุนสะสมของหมู่บ้าน

ปัจจุบันหมู่บ้านคลองพลนอกจากมีกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว ยังมีกองทุนที่เกิดจากการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรของชุมชน ในหมู่บ้านอีก 4 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงทุนสะสมของหมู่บ้านคลองพล

ชื่อกลุ่ม	กิจกรรม	สมาชิก (คน)	เงินทุนสะสม (บาท)	ประธาน
สังจะออมทรัพย์	แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	20	6,612	นางยุพา สีสมนัน

ตารางที่ 18 แสดงทุนสะสมของหมู่บ้านคลองเพล (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	กิจกรรม	สมาชิก (คน)	เงินทุนสะสม (บาท)	ประธาน
ฌาปนกิจ สงเคราะห์	สงเคราะห์ญาติสมาชิก ผู้เสียชีวิต	195	10,150	นางเสาวนีย์ ยอดทองหลาง
เยาวชน	เลี้ยงปลา	14	20,000	นายสุรสิทธิ์ สุริยะ
กลุ่มผู้ใช้น้ำ	บริการประปาแก่ สมาชิก	410	18,362	นายจุก เผ่าจันทิก

ที่มา : แบบรายงาน บร.1 (บริบทของชุมชน)

จากกองทุนทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าวข้างต้นทำให้หมู่บ้านคลองเพลมีกองทุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตนเอง อีกทั้งได้มีโอกาสแบ่งปันช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ในหมู่บ้านคลองเพลคนในชุมชนยังมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มเพิ่มเติมขึ้นอีกได้แก่ กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพทางการเกษตร กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มอาสาป้องกันไฟป่า กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นทุนสะสมของหมู่บ้านที่จะมีส่วนช่วยให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

2.1.2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีระเบียบการปล่อยกู้และการคิดอัตราดอกเบี้ยที่ระบุไว้อย่างชัดเจน โดยจะพิจารณาในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้เดือดร้อนมากที่สุดก่อน จากนั้นก็จะพิจารณาถึงเหตุผลหรือความจำเป็นของการกู้ยืม และหลักประกันในการกู้ยืมตลอดจนวิธีการที่ผู้กู้ยืมจะนำเงินมาชำระคืน และคุณสมบัติของผู้ที่จะพบได้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองเพล พ.ศ. 2545 หมวดที่ 3

จากการติดตามและสังเกตการณ์กระบวนการคัดเลือกผู้กู้และกรรมการกองทุนหมู่บ้านพบว่ามีความยุติธรรมในการพิจารณาโดยเรียงลำดับสมาชิกที่ยื่นคำขอกู้ และคณะกรรมการจะเข้าประชุมครบทุกคนในการร่วมกันพิจารณา และสมาชิกได้รับเงินกู้ตามที่ขอทุกคนและเป็นที่พอใจของสมาชิกทุกคน

2.1.2.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่าสมาชิกผู้กู้แต่ละรายส่วนใหญ่จะอาศัยประสบการณ์เดิมในการประกอบอาชีพ ยังขาดการรวมกลุ่มและขาดการประสานงานที่ีระหว่างกลุ่มที่จะพิจารณาแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ซึ่งกันและกัน คือต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างขาย ทำให้

บางครั้งต้องลองผิดถูก ทำให้เกิดความเสียหายในเรื่องของการผลิตและการตลาด อีกประการหนึ่งคือ หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดการติดตามให้คำชี้แนะหรือแนะนำช่วยเหลืออย่างจริงจัง ซึ่งมีผลทำให้การประกอบอาชีพของผู้ที่ขาดความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเกิดความล้มเหลว

2.1.2.3 การจัดสรรประโยชน์ ในระเบียบของกองทุนมีการระบุการจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้รับจากเงินกองทุนไว้ เพื่อให้เป็นสวัสดิการและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกของกองทุนทุกคน ทำให้สมาชิกผู้กู้เงินทุกคนต้องตระหนักและมีจิตสำนึกที่จะก่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันแต่ในทางกลับกันถ้าสมาชิกทุกคนเห็นแก่ตัว เมื่อครบกำหนดที่จะต้องชำระเงินคืนไม่ชำระคืน และไม่มีการฝากเงินออมประจำก็จะทำให้การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน

2.1.2.4 การจัดทำบัญชี พบว่ามีการจัดบัญชีถูกต้องเนื่องจากเลขากองทุนมีความรู้ มีพื้นฐานในการจัดทำบัญชีมาบ้างแล้ว และได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานพัฒนาชุมชนเข้ามามีคำแนะนำและสอนการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องให้ แต่การจัดทำบัญชีก็ยังไม่สามารถจัดทำได้ถูกต้อง ครบถ้วนทุกประการ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดชำระคืนเงินและอาจเกิดการสับสนได้เมื่อจำนวนเงินมากขึ้นหรือสมาชิกเพิ่มขึ้น

2.1.2.5 การเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการที่ได้จัดเวทีชาวบ้านตามลักษณะของกลุ่มอาชีพเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน พบว่าบางกลุ่มยังขาดผู้นำที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการจัดตั้งองค์กรกลุ่มอาชีพเดียวกันทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล

2.1.2.6 การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน พบว่ามีการจัดประชุมของคณะกรรมการกองทุน มีการแบ่งหน้าที่การทำงานในตำแหน่งของแต่ละคนอย่างชัดเจนและร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารงาน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.1.3.1 ผลโดยตรง พบว่าสมาชิกได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 42 ราย จากผู้ยื่นกู้ทั้งหมดจำนวน 42 ราย ยอดเงินกู้จำนวน 945,000 บาท ซึ่งถือได้ว่าสมาชิกที่ยื่นกู้ทุกคนได้รับการอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด

2.1.3.2 ผลกระทบโดยตรง พบว่า ทำให้สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนมีเงินทุนหมุนเวียนในการไปประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นมีการขยายพื้นที่ในการเพิ่มผลผลิต มีการขยายกิจการเพิ่มขึ้น และเกิดการผลิตอาชีพใหม่ และกิจการใหม่ ๆ ในหมู่บ้าน เช่น อาชีพเพาะเห็ด การผลิตไวน์ผลไม้ ซึ่งเป็นการนำผลไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมากมายนำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตซึ่งก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในท้องถิ่นชุมชนและทำให้สมาชิกลดภาระหนี้สินกับเงินกู้ในระบบ

2.1.3.3 ผลกระทบทางอ้อม พบว่า จากการที่มีโครงการกองทุนเงินล้านเข้ามาในชุมชนทำให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องของกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการ ใน

ส่วนของสมาชิกผู้กู้และประชาชนทั่วไป มีการตื่นตัวในเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์การเงินกองทุน โดยมีเครือข่ายการเรียนรู้กันกับหมู่บ้านใกล้เคียงมีการประชุมพบปะพูดคุยกันมากขึ้น ทำให้แสดงถึงความกระตือรือร้นที่จะร่วมกันบริหารเงินกองทุนของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 ผลการประเมินของหน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยผลการประเมินตัวชี้วัดดังนี้

2.2.1 ผลการประเมินตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้แต่ละราย แยกตามกลุ่มอาชีพ ตารางที่ 19 กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวนสมาชิก 6 คน

ชื่อ - สกุล	ความ รู้	ภาระหนี้สิน		อาชีพ หลัก	รายได้ บาท/ปี	ประสพ การณ์ (ปี)
		หนี้ธนาคาร	หนี้นอกระบบ			
1. นายศรายุทธ คุณารูป	ป.6	-	-	เลี้ยงไก่ พื้นเมือง	96,000	5
2. นายพรหมทิพย์ มาทาจันทิก	ป.6	-	-	เลี้ยงวัว เนื้อ	84,000	5
3. น.ส. ปราณี มาทาจันทิก	ม.3	-	-	เลี้ยงวัว เนื้อ	96,000	5
4. นางสุมาลย์ วัดบุตร	ป.6	-	-	เลี้ยงวัว เนื้อ	80,000	3
5. นายบุญเรือง จิตรหนัก	ป.6	-	-	เลี้ยงไก่	84,000	5
6. นายปรีชา มาทาจันทิก	ป.6	-	-	เลี้ยงไก่	96,000	5

ที่มา : ทะเบียนคุมสมาชิกผู้กู้ หมู่บ้านคลองพล 2545

จากตารางสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 คน จากสมาชิกทั้งหมด 6 คน คิดเป็นร้อยละ 80 โดยไม่มีภาระหนี้สินจากแหล่งเงินทุนหมุนเวียนอื่น ๆ เลย และส่วนใหญ่นำเงินไปพัฒนาอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว

ตารางที่ 20 กลุ่มอาชีพปลูกพืช จำนวนสมาชิก 13 คน

ชื่อ - สกุล	ความ รู้	ภาระหนี้สิน		อาชีพหลัก	รายได้ บาท/ปี	ประสบการณ์
		ธนาคาร	นอกระบบ			
1. นายชูป ทองศรี	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	100,000	ทำมานานแล้ว
2. นางฉโน วิชัยสุชาติ	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	80,000	ทำมานานแล้ว
3. นางแพง ชันทีท้าว	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	30,000	ทำมานานแล้ว
4.นางทองคำ ประเสริฐสงค์	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	50,000	ทำมานานแล้ว
5. นายเป็ยก คีลา	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	45,000	ทำมานานแล้ว
6. นายปิ่น แแปดสูงเนิน	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	60,000	ทำมานานแล้ว
7. นายวินัย ชันทีท้าว	ม.6	-	-	ปลูกข้าวโพด	100,000	ทำมานานแล้ว
8. นายเอกกร โสคาวัง	ปวส.	-	-	เพาะเห็ด	70,000	ทำมานานแล้ว
9. นางเข็มทอง บุญงาม	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	60,000	ทำมานานแล้ว
10. นางลำรวัย ภูมิชัย	ป.4	-	-	ปลูกข้าวโพด	65,000	ทำมานานแล้ว
11. นางชลาลัย ภูมิชัย	ป.6	-	-	ปลูกข้าวโพด	70,000	ทำมานานแล้ว
12. น.ส. เสาวนีย์ ยอดทองกลาง	ป.6	-	-	ปลูกข้าวโพด	80,000	ทำมานานแล้ว
13. นางปราณี จวงจันทัก	ป.6	-	-	ปลูกข้าวโพด	80,000	ทำมานานแล้ว

ที่มา : ทะเบียนคุมสมาชิกผู้กู้ หมู่บ้านคลองเพล 2545

จากตารางสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกพืชส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 คน จากสมาชิกทั้งหมด 13 คน คิดเป็นร้อยละ 53.84 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.76ระดับ ม.6 จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.69 ระดับ ปวส. จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.69 โดยไม่มีภาระหนี้สินจากแหล่งเงินทุนหมุนเวียนอื่น ๆ เลย และส่วนใหญ่นำเงินไปพัฒนาอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว

ตารางที่ 21 กลุ่มอาชีพการบริการ จำนวนสมาชิก 8 คน

ชื่อ - สกุล	ความรู้	การระหนี้สิน		อาชีพหลัก	รายได้ บาท/ปี	ประสพ การณ้
		ธนาคาร	นอกระบบ			
1. นางยุพา สิชมชื่น	ป.4	-	-	ให้เช่าเครื่องไฟ ขยายเสียง	80,000	7 ปี
2. นายสมหมาย ประเสริฐสงค์	ป.6	-	-	ตู้ซ่อมรถยนต์	200,000	10 ปี
3. นายบุญธรรม มาทาจันทิก	ป.6	-	-	ซ่อมจักรยานยนต์	60,000	5 ปี
4. นายธีระเดช จันทร์สีทอง	ม.3	-	-	ซ่อมจักรยานยนต์	80,000	6 ปี
5. นางอรพินทร์ จิตรหนัก	ปริญญาตรี	-	-	บริการ คอมพิวเตอร์	150,000	5 ปี
6. นางเนียง ประทุมวงศ์	ป.6	-	-	ร้านเสริมสวย	80,000	5 ปี
7. นายบุญนาท จิตรหนัก	ปริญญาตรี	-	-	บริการ คอมพิวเตอร์	200,000	5 ปี
8. นายมานพ ประเสริฐวงศ์	ม.3	-	-	ตู้ซ่อมรถยนต์	100,000	3 ปี

ที่มา : ทะเบียนคุมสมาชิกผู้กู้ หมู่บ้านคลองเพล 2545

จากตารางสมาชิกกลุ่มการบริการมีจำนวนสมาชิกผู้กู้จำนวน 8 ราย มีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.5 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 ระดับปริญญาตรี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 โดยไม่มีภาระหนี้สินจากแหล่งเงินทุนหมุนเวียนอื่น ๆ เลย และส่วนใหญ่จ่ายเงินไปพัฒนาอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว

ตารางที่ 22 กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวนสมาชิก 15 คน

ชื่อ - สกุล	ความ รู้	ภวาระหนี้สิน		อาชีพหลัก	รายได้ บาท/ปี	ประสพ การณ์
		ธนาคาร	นอกระบบ			
1. น.ส. สารภี ผาใต้	ป.6	-	-	ขายเต้าหู้ - ปาท่องโก๋	100,000	8
2. นายประเสริฐ ประเสริฐสงค์	ป.6	-	-	ไอศกรีมกะทิสด	70,000	3
3. นายอนันต์ จันทร์ศรีทอง	ม.3	-	-	ขายปาท่องโก๋	70,000	3
4. นายอนุชิต สมรูป	ป.6	-	-	ขายของชำ	80,000	10
5. นายเฉลียว มาทาจันทิก	ป.4	-	-	ส้มตำ - ไก่ย่าง	50,000	2
6. นายสุรชัย มาทาจันทิก	ป.6	-	-	ไส้กรอกบีกไบท์	65,000	1
7. น.ส. อนุมา สายบุตร	ม.3	-	-	ก๊วยเตี๋ยว	40,000	1
8. นางลัดดา ทองศรี	ป.6	-	-	ร้านอาหาร	100,000	7
9. น.ส. กนิษฐา จิตรหนัก	ป.6	-	-	ร้านอาหารตามสั่ง	65,000	5
10. น.ส. ทูเรียน นิยมเหมาะ	ป.6	-	-	ขายของชำ	50,000	10
11. น.ส. ทวีวรรณ ชิดโคกสูง	ป.6	-	-	โจ๊ก - ปาท่องโก๋	60,000	3
12. น.ส. สุภาวดี ทองปัญญา	ป.6	-	-	ไก่ย่าง - ส้มตำ	50,000	5
13. นายเจษฎา ประเสริฐสงค์	ป.4	-	-	อาหาร	100,000	5
14. นายอนุสรณ์ จิตรหนัก	ป.6	-	-	ขายของชำ	80,000	7
15. นายสำคัญ สมรูป	ปวช.	-	-	ขายของชำ	120,000	8

ที่มา : ทะเบียนคุมสมาชิกผู้กู้ หมู่บ้านคลองเพล 2545

จากตารางสมาชิกกลุ่มค้าขายมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 15 คนมีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.31 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.6 ระดับ ม.3 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3 ระดับ ปวช. จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.6 โดยไม่มีภาระหนี้สินจากแหล่งเงินทุนหมุนเวียนอื่น ๆ เลย และส่วนใหญ่นำเงินไปพัฒนาอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว

สรุปผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่ามีจุดเด่นดังต่อไปนี้

1. ระดับการศึกษาของสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

2. ประสบการณ์ในการดำเนินงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์อย่างดี เช่น ปลูกข้าวโพด การเลี้ยงวัวเนื้อ การค้าขายเช่น การขายน้ำเต้าหู้ – ปาท่องโก๋ ซึ่งเป็นของขึ้นชื่อถึงความอร่อย ซึ่งโรงแรม รีสอร์ท ต่าง ๆ นำเข้ามาเป็นเมนูอาหารเช้าสำหรับบริการลูกค้าที่เข้าพัก

3. รายได้ของครอบครัวปกติจะมีรายได้หลายทางส่วนใหญ่รายได้หลักนอกจากทำการเกษตรแล้ว ยังมีรายได้จากการรับจ้างในโรงแรม รีสอร์ท และสนามกอล์ฟ ซึ่งบางครั้งมีรายได้มากกว่าการทำอาชีพการเกษตร

4. หนี้สินธนาคารและหนี้สินนอกระบบของสมาชิกส่วนใหญ่บอกว่าไม่มี ซึ่งจริง ๆ แล้ว อาจจะมีบ้างแต่สมาชิกไม่บอกให้ทราบ ซึ่งก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้นและไม่มีผลกระทบต่อกองทุน

สรุปผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่ามีจุดด้อยดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานบางรายยังขาดประสบการณ์ การเรียนรู้ ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ยังน้อย ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ

2. รายได้ของครอบครัวของสมาชิกกองทุนบางรายได้มาจากอาชีพรับจ้างเพียงอย่างเดียวไม่มีที่ดินทำการเกษตร ถ้าต้องการจะทำการเกษตรต้องเช่า ส่งผลให้เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต

3. ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลครอบครัว บางครอบครัวหรือผู้ดูแลบางรายความสามารถไม่ตรงกับโครงการที่ขอู้ ก็อาจมีผลต่อการสูญเสียเงินที่ลงทุนไปได้ง่าย

2.2.2 ผลการประเมินตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ตารางที่ 23 กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์

ชื่อ - สกุล	เงินทุน (บาท)	แรงงาน	สถานที่/ วัตถุประสงค์	เทคนิควิธีทำงาน	ความรู้/ทักษะในการทำงาน	โอกาสในการลงทุน
นายศราวุธ คุณารูป	20,000	2	บริเวณบ้าน/ ท้องถิ่น	วางแผนการ ผลิต	ศึกษาจาก หนังสือ	เพาะเลี้ยงเอง
นายพรหมทิพย์ มาทาจันทิก	20,000	2	บริเวณบ้าน	เลือกวัวดี มี คุณภาพ	ประสบการณ์	ขยายพื้นที่ เลี้ยง
น.ส. ปราณีย์ มาทาจันทิก	20,000	2	บริเวณบ้าน	เลือกวัวดี มี คุณภาพ	ประสบการณ์	คัดเลือกพันธุ์
นางสุมาลย์ วัดบุตร	20,000	2	บริเวณบ้าน	เลือกวัวดี มี คุณภาพ	ประสบการณ์	ผสมเทียม ผสมพันธุ์

ตารางที่ 23 กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	เงินกู้ (บาท)	แรงงาน	สถานที่/ วัตถุประสงค์	เทคนิควิธี ทำงาน	ความรู้/ทักษะ ในการทำงาน	โอกาสในการ ลงทุน
นายบุญเรือง จิตรหนัก	20,000	2	บริเวณบ้าน	ดูแลด้วยตนเอง	ประสบการณ์	ขยายพื้นที่การ เลี้ยง
นายปรีชา มาทาจันทิก	20,000	2	บริเวณบ้าน	ดูแลด้วยตนเอง	ประสบการณ์	ขยายพื้นที่การ เลี้ยง

ที่มา : แบบรายงาน บร.11 (ศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ทุกคนกู้เงินจำนวน 20,000 บาท ทุกคนใช้แรงงานในครอบครัว และทำ
กิจการในพื้นที่ตนเองส่วนใหญ่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์มาก่อน

ตารางที่ 24 กลุ่มอาชีพปลูกพืช

ชื่อ - สกุล	เงินกู้ (บาท)	แรงงาน	สถานที่/ วัตถุประสงค์	เทคนิควิธี ทำงาน	ความรู้/ทักษะ ในการทำงาน	โอกาสในการลงทุน
1. นายชูป ทองศรี	20,000	2	พื้นที่ตนเอง	วางแผน การจัดการ	มีความชำนาญ ทำมานานแล้ว	มีทุนหมุนเวียนและขยาย การผลิต
2. นางฉโน วิชัยสุชาติ	20,000	2	"	"	"	"
3. นางแพง ขันทีท้าว	10,000	2	"	"	"	"
4. นางทองคำ ประเสริฐวงศ์	20,000	2	"	"	"	"
5. นายเป็ยก คีตา	20,000	3	"	"	"	"
10. นายปิ่น แปดสูงเนิน	20,000	3	"	"	"	"
7. นายวินัย ขันทีท้าว	20,000	2	"	"	"	"
8. นายเอกกร โสดาวัง	50,000	2	"	"	"	"
9. นางเข็มทอง บุญงาม	20,000	2	"	"	"	"
10. นางสาววย ภูมิชัย	20,000	2	"	"	"	"

ชื่อ - สกุล	เงินกู้ (บาท)	แรง งาน	สถานที่/ วัตถุประสงค์	เทคนิควิธี ทำงาน	ความรู้/ทักษะ ในการทำงาน	โอกาสในการลงทุน
11. นางชลาสัย ภูมิชัย	20,000	3	”	”	”	”
12. น.ส. เสาวนีย์ ยอดทองกลาง	50,000	3	”	”	”	”
13. นางปราณี จวงจันทิก	20,000	2	”	”	”	”

ที่มา : แบบรายงาน บร.11 (ศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

ลักษณะการกู้ยืมของกลุ่มอาชีพปลูกพืช คือ จากจำนวนสมาชิกผู้กู้ทั้งหมด 13 ราย แบ่งเป็นผู้
รายละ 10,000 จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.69 ผู้รายละ 20,000 บาท จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ
76.92 และผู้รายละ 50,000 บาทจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.38

ตารางที่ 25 กลุ่มอาชีพการบริการ จำนวนสมาชิก 8 คน

ชื่อ - สกุล	เงินกู้ (บาท)	แรง งาน	สถานที่/ วัตถุประสงค์	เทคนิควิธี ทำงาน	ความรู้/ทักษะ ในการทำงาน	โอกาสในการลงทุน
1. นางยุพา สิชมชื่น	20,000	2	พื้นที่ตนเอง	วางแผน การจัดการ	มีความชำนาญ ทำมานานแล้ว	มีทุนหมุนเวียน และขยายการผลิต
2. นายสมหมาย ประเสริฐสงค์	20,000	3	”	”	”	”
3. นายบุญธรรม มาทาจันทิก	20,000	2	”	”	”	”
4. นายธีระเดช จันทร์สีทอง	20,000	2	”	”	”	”
5. นางอรพินทร์ จิตรหนัก	20,000	2	”	”	”	”
6. นางเนียง ประทุมวงศ์	20,000	2	”	”	”	”
7. นายบุญนาค จิตรหนัก	50,000	2	”	”	”	”

ชื่อ - สกุล	เงินกู้ (บาท)	แรง งาน	สถานที่/ วัตถุประสงค์	เทคนิควิธี ทำงาน	ความรู้/ทักษะ ในการทำงาน	โอกาสในการลงทุน
8. นายมานพ ประเสริฐวงศ์	20,000	3	”	”	”	”

ที่มา : แบบรายงาน บร.11 (ศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

ลักษณะการกู้ยืมของกลุ่มอาชีพการบริการ คือ จากจำนวนสมาชิกผู้กู้ทั้งหมด 8 ราย แบ่งเป็นกู้รายละ 20,000 จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.5 กู้รายละ 50,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 สมาชิกส่วนใหญ่ใช้บ้านพักเป็นสถานที่ให้บริการทางธุรกิจ

ตารางที่ 26 กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวนสมาชิก 15 คน

ชื่อ - สกุล	เงินกู้ (บาท)	แรง งาน	สถานที่/ วัตถุประสงค์	เทคนิควิธี ทำงาน	ความรู้/ทักษะ ในการทำงาน	โอกาสในการลงทุน
1. น.ส. สารภี ฝาใต้	20,000	2	พื้นที่ตนเอง	วางแผน การจัดการ	มีความชำนาญ ทำมานานแล้ว	มีทุนหมุนเวียน และขยายการผลิต
2. นายประเสริฐ ประเสริฐสงค์	20,000	2	”	”	”	”
3. นายอนันต์ จันทร์ศรีทอง	20,000	2	”	”	”	”
4. นายอนุชิต สมรูป	15,000	2	”	”	”	”
5. นายเฉลียว มาทาจันทิก	20,000	2	”	”	”	”
6. นายสุรชัย มาทาจันทิก	20,000	2	”	”	”	”
7. น.ส. อนุมา สายบุตร	20,000	1	”	”	”	”
8. นางลัดดา ทองศรี	20,000	2	”	”	”	”
9. น.ส. กนิษฐา จิตรหนัก	20,000	2	”	”	”	”
10. น.ส. ทูเรียน นิยมเหมาะ	20,000	2	”	”	”	”
11. น.ส. ทวีวรรณ ชิดโลกสูง	20,000	1	”	”	”	”
12. น.ส. สุภาวดี ทองปัญญา	20,000	2	”	”	”	”
13. นายเจษฎา ประเสริฐสงค์	20,000	2	”	”	”	”
14. นายอนุสรณ์ จิตรหนัก	20,000	2	”	”	”	”
15. นายลำคัญ สมรูป	50,000	2	”	”	”	”

ที่มา : แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

ลักษณะการกู้ยืมของกลุ่มอาชีพค้าขาย คือ จากจำนวนสมาชิกผู้กู้ทั้งหมด 15 ราย แบ่งเป็นผู้รายละ 20,000 จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.6 ผู้รายละ 15,000 บาทจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.6 ผู้รายละ 50,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.6 สมาชิกส่วนใหญ่ใช้มีอาชีพค้าขายมาแต่เดิมก่อนมากู้เงินกองทุนก็ค้าขายกันในหมู่บ้านเมื่อกู้เงินกองทุนไปแล้วก็ขายไปขายยังหมู่บ้านข้างเคียง

สรุปผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่ามีจุดเด่นดังต่อไปนี้

1. จำนวนเงินที่สมาชิกของผู้ส่วนใหญ่เพียงพอต่อการไปประกอบอาชีพ ยกเว้นกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงวัว) ที่เงินกู้ไม่เพียงพอเนื่องจากต้นทุนซื้อวัวมีราคาสูงสมาชิกที่กู้เงินมาก็นำมาพัฒนาการเลี้ยงวัวแต่ไม่สามารถที่จะขยายกิจการได้ ส่วนอาชีพเพาะปลูกสมาชิกนำเงินกู้มาเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตและบางรายใช้เพื่อการขยายพื้นที่ในการเพาะปลูก อาชีพการบริการสมาชิกนำเงินที่กู้มาได้มาเป็นทุนหมุนเวียนในการจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับอาชีพค้าขายสมาชิกบางส่วนนำเงินมาเป็นทุนหมุนเวียนและขยายกิจการเพิ่มเติม

2. แรงงานที่มีในครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่ทุกอาชีพจะใช้แรงงานในครอบครัวเสียเป็นส่วนใหญ่ มีบางอาชีพเท่านั้นที่มีการจ้างงาน เช่น อาชีพเพาะปลูก ทำไร่ข้าวโพด แต่ก็ยังเป็นเพียงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่มีการจ้างงานตลอดทั้งปี

3. สถานที่และวัตถุดิบ ส่วนใหญ่ใช้สถานที่ที่เป็นที่พักอาศัยของตนเองเป็นสถานประกอบการ มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เช่าสถานที่ของผู้อื่น ที่ใช้ในการประกอบการเช่น อาชีพช่างเสริมสวย, ทำไร่ข้าวโพด เป็นต้น

4. เทคนิควิธีการในการทำงาน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีการวางแผนการจัดการ การผลิตอย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การฝึกอบรมการใช้ยานแม่ของร้านตั้งนำ ซึ่งพบว่าจะมีสมาชิกผู้กู้ของหมู่บ้านคลองเพลให้ความสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมด้วย

5. ความรู้ทักษะในการทำงาน พบว่า ในการทำงานของสมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความชำนาญในการทำอาชีพเป็นอย่างดี เพราะเป็นอาชีพดั้งเดิมทำมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีการส่งสมความรู้ถ่ายทอดสืบต่อกันมา เช่น อาชีพทำไร่ข้าวโพด แต่จะมีการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการลดภาระการจ้างงานได้ บางรายก็เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการมาก่อนแล้วมาประกอบธุรกิจเป็นของตนเองเช่น อาชีพช่างซ่อมรถยนต์ ร้านเสริมสวย แต่ก็มีการเรียนรู้และเข้ารับการพัฒนาฝีมือแรงงานโดยกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

6. โอกาสในการลงทุน สมาชิกส่วนใหญ่มีโอกาสในการลงทุนขยายกิจการเป็นอย่างดี ยกเว้นอาชีพเลี้ยงสัตว์เนื่องจากต้องใช้ทุนหมุนเวียนค่อนข้างสูง ได้ผลตอบแทนช้า

สรุปผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่ามีจุดด้อยดังต่อไปนี้

1. จำนวนเงินที่ขอกู้สำหรับอาชีพเลี้ยงสัตว์ไม่เพียงพอต่อการขยายกิจการ
2. สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่ใช้บริเวณที่อยู่อาศัยของตนเองเป็นสถานที่ในการเลี้ยงสัตว์ซึ่งไม่ถูกสุขลักษณะ ทำให้มีอัตราเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อโรค
3. แรงงานในบางฤดูกาลสมาชิกผู้กู้ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงาน และค่าแรงคนงานมีราคาสูงเกินกว่าที่สมาชิกผู้กู้จะรับภาระไหว เช่น อาชีพทำไร่ข้าวโพด

สรุปผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่ามีจุดเด่นดังต่อไปนี้

1. การทำกิจการถูกวิธี พบว่า สมาชิกผู้กู้ที่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์มีวิธีการ การจัดการ และการดูแล อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการทางวิชาการ มีการเอาใจใส่ดูแลรักษาเป็นอย่างดี เช่น การฉีดวัคซีน การผสมเทียม เป็นต้น

สมาชิกผู้ประกอบอาชีพปลูกพืช พบว่าสมาชิกผู้กู้มีการดูแลรักษา และการวางแผนการตลาด การจัดการด้านการผลิต เป็นอย่างดี

สมาชิกผู้ประกอบอาชีพการบริการ พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านดี อยู่แล้ว จึงไม่พบปัญหาและอุปสรรคใด ๆ

สมาชิกผู้ประกอบอาชีพค้าขาย พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนี้ เป็นอย่างดี มีระบบการจัดการด้านการตลาดและการบัญชีดีมาก

2. การตลาดที่ดี พบว่า ตลาดส่วนใหญ่ของสมาชิกผู้กู้จะเป็นในท้องถิ่นเขตอำเภอปากช่อง เสียเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นผลผลิตทางพืชสวนที่มีการส่งไปขายยังตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง และที่ตลาดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

3. การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่า การเลี้ยงสัตว์จะมีการคัดเลือกพ่อแม่ พันธุ์ที่ดีเพื่อการขยายพันธุ์ ส่วนการเพาะปลูกจะมีการคัดเลือกพันธุ์ที่ดีเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มาเพาะปลูก และขยายพันธุ์ ส่วนอาชีพค้าขายจะใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นเสียเป็นส่วนใหญ่

4. การทำบัญชี พบว่า สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่มีการจัดการทำบัญชีกำไร – ขาดทุน และบัญชีต้นทุน อย่างง่าย ๆ ไม่เป็นรูปแบบทางการบัญชี

5. การวิเคราะห์และการประเมินผล พบว่า สมาชิกผู้กู้สามารถที่จะเขียนโครงการคำขอกู้ได้ อย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายออกมาอย่างคร่าว ๆ โดยการใช้งบประมาณตรง

สรุปผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่ามีดังนี้

1. ผลโดยตรง : (Immediate Result) ได้แก่ รายได้เป็นตัวเงิน

ตารางที่ 28 แสดงรายได้ของสมาชิกเป็นตัวเงิน

กลุ่มอาชีพ	จำนวนสมาชิก (คน)	รายได้เฉลี่ย / เดือน หลังจากกู้เงินไปประกอบกิจการ (พ.ค. 45 – ก.ค. 45)
เลี้ยงสัตว์	6	ยังไม่มีรายได้
- เลี้ยงไก่	3	”
- เลี้ยงวัว	3	”
ปลูกพืช	13	”
- ปลูกข้าวโพด	11	”
- ปลูกฝรั่ง	1	”
- เพาะเห็ด	1	”
การบริการ	8	
- เครื่องไฟขยายเสียง	1	7,500
- ตู้ซ่อมรถยนต์	2	50,000
- ตู้ซ่อมรถจักรยานยนต์	2	15,000
- บริการคอมพิวเตอร์	2	3,000
- ร้านเสริมสวย	1	20,000
ค้าขาย	15	
- น้ำดื่มและปาห้องไก่	3	30,000
- ไอศกรีมกะทิสด	1	10,000
- ขายของชำ	4	20,000
- ส้มตำ ไก่ย่าง	2	30,000
- ร้านอาหาร	3	50,000
- ก๋วยเตี๋ยว	1	15,000
- ไข่กรอก	1	10,000

ที่มา : แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

2. ผลกระทบ โดยตรง (Direct Impact)

2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ จากการติดตามการดำเนินงานของสมาชิกพบว่า อาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่มีการขยายกิจการและมีการขยายการผลิตมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพทำไร่ข้าวโพด

2.2 ผู้กู้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการลดต้นทุนการผลิตมากขึ้น

3. ผลกระทบ โดยอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง โดยอาศัยทุนเดิมที่มีอยู่แล้วในการขยายฐานการผลิต

3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง ในกิจการของตนเอง คือ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ในการประกอบอาชีพ มีอาชีพที่แน่นอนเป็นหลักแหล่ง

3.3 มีการจ้างงานมีอาชีพที่มีรายได้ที่มั่นคงทำให้เกิดแรงจูงใจต่อการกลับคืนถิ่นฐานของสมาชิกและส่งเสริมความรักในถิ่นฐานบ้านเกิด

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้ (ระบบ B) พบว่า

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในการประกอบอาชีพของบ้านคลองเพล หมู่ 17 สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเลี้ยงวัวเนื้อ ปัจจัยการนำเข้าที่ดี ได้แก่

- เงินกู้จากกองทุน โดยนำมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการจัดการ ดูแลรักษาวัว
 - การเลือกวัว ที่มีคุณภาพดี เหมาะสมกับราคา ทำให้เกิดการคุ้มค่าต่อการลงทุน และเกิดความเชื่อมั่นต่อปัจจัยการตลาด
 - ประสบการณ์ในการเลี้ยงวัว โดยมีการสั่งสมประสบการณ์มานาน และมีการฝึกอบรมโดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ทำให้ลดอัตราความเสี่ยงทางการตลาดลงได้
- กระบวนการที่ดี ได้แก่

- วางแผนการพัฒนาด้านผลผลิต โดยการเลือกวัว ที่มีคุณภาพดี เหมาะสมกับราคา มาจากตลาดที่มีความไว้วางใจได้ โดยศึกษาหาความรู้ในการเลี้ยงจากเอกสาร และขอคำแนะนำจากปศุสัตว์อำเภอ และมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างผู้เลี้ยงวัว

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ

- ได้วัวที่มีเนื้อมาก ตามความต้องการของตลาด ได้ลูกวัวที่สวย สายพันธุ์ดี สามารถคัดเลือกทำแม่พันธุ์ได้ เร่งผลิตให้ทันกับความต้องการ

3.1 อาชีพเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ปัจจัยการนำเข้าที่ดีได้แก่

- เงินกู้จากกองทุน การคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ที่ดีตรงตามลักษณะของไก่พื้นเมือง
ประสบการณ์ในการเลี้ยง

กระบวนการที่ดีได้แก่

- การวางแผนการผลิตมีการดูแลจัดการที่ดีและถูกต้อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน
ในกลุ่มและในหมู่บ้านใกล้เคียง ได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ไก่พันธุ์ดี โตเร็ว มี
ความแข็งแรง สามารถเก็บไข่ขยายพันธุ์ได้ขยายผลผลิตได้ในราคาดี

3.2 อาชีพปลูกข้าวโพด ปัจจัยการนำเข้าที่ดีได้แก่

- เงินกู้จากกองทุน พันธุ์ข้าวโพดที่ดีมีคุณภาพ พื้นดินอุดมสมบูรณ์ ประสบการณ์
และความชำนาญที่มีมานาน

กระบวนการที่ดีคือ

- การพัฒนาวิธีการทำไร่ข้าวโพดเพื่อลดต้นทุน การวางแผนการผลิตและการตลาด
การรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และปรับเปลี่ยนพฤติ
กรรมในการใช้ปุ๋ยเคมีมาใช้ปุ๋ยชีวภาพหรือปุ๋ยอินทรีย์
ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ

- การผลิตข้าวโพดที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด

3.3 อาชีพทำสวนฝรั่ง ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน ชี้อต้นพันธุ์ที่ดีแข็งแรง มีความต้านทานโรคและแมลง
มีพื้นดินอุดมสมบูรณ์ สมาชิกมีประสบการณ์และความชำนาญ

กระบวนการนำเข้าที่ดีได้แก่

- มีการวางแผนการผลิตที่ดี มีการจัดการที่ดีมีระบบลดต้นทุนการผลิต
ผลผลิตที่ดีได้แก่

- ให้ผลผลิตสูง รสชาติหวาน กรอบ ไม่มีโรคและแมลงรบกวน ได้ราคาดี

3.4 อาชีพบริการ (ช่างซ่อม, ร้านเสริมสวย, คอมพิวเตอร์) มีปัจจัยนำเข้า ดังนี้

- เงินกู้จากกองทุน มีความรู้ความชำนาญ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแผนในการทำงาน
อุปกรณ์ที่ใช้ต้องสะอาด

กระบวนการที่ดีได้แก่

- เงินกู้จากกองทุน มีการดูแลและจัดการร้านที่ดี สะอาด

ผลผลิตที่ดีได้แก่

- รายได้เป็นตัวเงิน ความมั่นใจ น่าเชื่อถือ มีชื่อเสียง

4. การรายงานผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านคลองเพลทั้ง 5 ข้อพบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่าการมีกองทุนหมู่บ้านแบบอื่น ๆ อยู่แล้ว เช่น กองทุน 1 แส่นบาท และมีกองทุนขึ้นมาใหม่จากกองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านคลองเพลมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและวัตถุประสงค์และมีทัศนคติต่อกองทุนพอจะสรุปได้ดังนี้

1) ราษฎรบ้านคลองเพลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกองทุน เช่น พัฒนาการประจำตำบล บัณฑิตอาสาของหมู่บ้าน มาให้ความรู้แก่ราษฎร

2) ทัศนคติที่มีต่อกองทุน ราษฎรมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านเนื่องจากเชื่อว่า การมีกองทุนหมู่บ้านจะสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ราษฎรในหมู่บ้านได้

3) การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน ราษฎรในหมู่บ้านคลองเพลมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ ตลอดจนมีสวัสดิภาพที่ดีแก่ราษฎรในหมู่บ้าน

4) แนวโน้มความเข้มแข็งและการอยู่รอดของกองทุน มีผู้ให้การสนับสนุนกองทุนให้เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ตลอดจนสมาชิกของชุมชนให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุน

5) กองทุนหมู่บ้านคลองเพลมีจำนวนสมาชิกจำนวน 61 ราย และมีจำนวนยอดเงินคงเหลือในบัญชีกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 55,000 บาท และมียอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินสะสมทรัพย์ จำนวน 25,366.79 บาท

4.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า

1) คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านคลองเพล มีจำนวน 15 คน ได้มาจากการคัดเลือกของสมาชิกกองทุน

2) มีระเบียบการบริหารกองทุน มีระเบียบการบริหารกองทุนที่จัดทำโดยคณะกรรมการบริหารกองทุน

3) การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร มีการประชุมของคณะกรรมการกองทุน เปิดรับสมาชิกกองทุน จัดทำบัญชีรับ - จ่าย เป็นปัจจุบันรับเงินฝากและมีการระดมทุนเงินฝากโดยเก็บเงินออมจากสมาชิก

4) การตัดสินใจเงินกู้ กองทุนมีการคัดเลือกผู้กู้เป็นไปอย่างยุติธรรม มีการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 8 บาทต่อปี

5) การจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมต่อสมาชิกในชุมชน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า

- 1) ชุมชนมีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและมีการนำปฏิบัติได้จริง เช่น การทำการเกษตรผสมผสาน
- 2) มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีการนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมกับวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อที่จะมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่าในภาพรวมพบว่าสมาชิกกองทุนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของเงินกองทุน 1 ล้านบาท ว่าเป็นของสมาชิกทุกคนต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเองในระดับผู้ดูแลราย มีความกระตือรือร้นในการนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อสร้างรายได้โดยยึดหลักที่จะพึ่งตนเองและทำให้เศรษฐกิจของชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่าด้านบริบทหรือสภาพโดยทั่วไปแล้วต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอีกมาก เช่น ด้านเศรษฐกิจและสังคม, สภาพแวดล้อมการดำเนินงานที่ผ่านมามีทุนด้านการเงินเพิ่มขึ้น กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นคือ

- 1) ทรัพยากรด้านกายภาพ ประชากรเพิ่มขึ้น การประกอบอาชีพยังยึดอาชีพรับจ้างและการเกษตรเป็นหลักโดยเมื่อว่างจากการเกษตรก็จะไปรับจ้างในสถานประกอบการที่มีอยู่ในเขตหมู่บ้าน และที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด คือ การขายขายอาชีพค้าขายและการบริการเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพในเรื่องการท่องเที่ยว

- 2) ทุนด้านวัฒนธรรมและประเพณี บ้านคลองเพลมีการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ อย่างเหนียวแน่นจะมีการรวมพลังมวลชนในหมู่บ้านร่วมกันพัฒนาเพื่อส่วนรวมของชุมชน มีวัดป่าเขาใหญ่ซึ่งมีเจ้าอาวาสที่เป็นที่เคารพรักและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน

- 3) ทุนทางปัญญา หมู่บ้านคลองเพลไม่มีโรงเรียนอยู่ในหมู่บ้าน ต้องเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนบ้านปรังค์คล้า ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร ส่วนใหญ่ประชาชนในหมู่บ้านคลองเพลจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาส่วนในเรื่องของภูมิปัญญานั้นยังมีคนเก่าคนแก่ในหมู่บ้านที่ประกอบกิจกรรมจักสาน สำหรับใช้เองในครัวเรือน

- 4) ความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมของผู้รู้ ผู้รู้ส่วนใหญ่ผู้เพื่อทำการเกษตร รองลงมาคือการค้าขาย และการบริการ เนื่องจำอาชีพดั้งเดิมของชาวบ้านคือเกษตร

4.1 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุตามวัตถุประสงค์พบว่ามีดังนี้

4.1.1 ปัจจัยด้านบวก พบได้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ซึ่งจะมีคณะกรรมการระดับอำเภอ คณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนสมาชิกในหมู่บ้านทุกครัวเรือน เป็นผู้มีส่วนร่วม
- 2) กองทุนเดิมในหมู่บ้าน บ้านคลองเพลมีกองทุนเดิมคือ กองทุน 1 แสนบาท
- 3) กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้านมี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และกลุ่มเยาวชน
- 4) ประธานคณะกรรมการและที่ปรึกษากองทุนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารส่วนใหญ่มิประสงค์และมีความเป็นผู้นำ

4.1.2 ปัจจัยด้านลบ พบได้ดังนี้

- 1) ขาดการประสานงานที่ดีของหน่วยงานราชการดูแลโครงการกองทุน โดยตรงกับคณะกรรมการบริหารกองทุนทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ
- 2) คณะกรรมการกองทุนบางคนหรือส่วนใหญ่ยังขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3) สมาชิกผู้กู้ที่ได้รับการกู้เงินกองทุนไปแล้วบางคนไม่เห็นความสำคัญในการมาประชุม อย่างกรณีที่สมาชิกผู้กู้ในวงเงิน 50,000 บาท ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของสมาชิกไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของสมาชิกกองทุนทั้งหมด
- 4) สมาชิกบางคน นำเงินที่กู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยการนำไปใช้หนี้รายทุนนอกระบบ

4.2 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ยังไม่ค่อยชัดเจนมากนักเป็นเพียงกลุ่มเด็ก ๆ อย่างไม่เป็นทางการ เช่นกลุ่มเลี้ยงสัตว์ จะมีการพบปะกันบ้างเป็นบางครั้งบางคราว ส่วนในกลุ่มปลูกพืช ค้าขาย และการบริการนั้น จะมีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันในระดับหนึ่ง ซึ่งในอนาคตเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มต่างต้องมีความชัดเจนและตรวจสอบได้อย่างแน่นอน นอกจากนี้อาจจะมีการพัฒนาสู่อาชีพใหม่ ๆ หรือเกิดการขยายกิจการเป็นหลาย ๆ สาขา ซึ่งเป็นผลมาจากกองทุน 1 ล้านบาท

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.3.1 ความเข้มแข็งของหมู่บ้านคลองเพล ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบว่าความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านคลองเพล มีความเข้มแข็งดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29 แสดงความเข้มแข็งของหมู่บ้านคลองเพล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ตัวชี้วัด
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	มาก
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	มาก
3. ชุมชนมีการยกย่องคนทำความดี	มาก
4. ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	ใช้ จำนวน 2 ครั้ง/เดือน
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	เพิ่มขึ้น
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	เพิ่มขึ้น
8. ในชุมชนมีการรวมกลุ่มรวมกลุ่มประชาชน	เพิ่มขึ้น
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา	มาก
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส	เท่าเดิม
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม	ใช้
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของคนในชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน	ใช้

ที่มา : แบบ บร. 2 (ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

4.3.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ตามที่ สัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 ราย สรุปได้ดังนี้ คือ สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับมากร้อยละ 83 สมาชิกมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับ มาก ร้อยละ 71.42 ในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับ มากร้อยละ 76.19 สมาชิกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับ มาก ร้อยละ 73.8 สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 44 ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่กันพร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 60 ชุมชนมีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 62 ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมเสวนาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40 ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ อยู่ในเกณฑ์เท่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 66 ในชุมชน สามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ใช้ ร้อยละ 78

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและหัวข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ จะได้นำสาระสำคัญตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 มาสรุปอภิปรายผลรวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้เห็นประเด็น ในการทำสารนิพนธ์ โดยแบ่งแยกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปอภิปรายผล

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านคลองเพล สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 การจัดตั้งกองทุนเพื่อให้เป็นเงินหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้
- 1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารการจัดการกองทุน
- 1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาตนเอง
- 1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม
- 1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. วิธีดำเนินการ

- 2.1 ศึกษาความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านคลองเพล
- 2.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล
- 2.3 ศึกษา ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) และใช้ในการกำหนดตัวบ่งชี้ข้อมูล และวิเคราะห์ประเมินกองทุนหมู่บ้าน
- 2.4 เก็บข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจาก บร.1 – บร.12
- 2.5 ประมวลและสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดในบทที่ 3 – 4
- 2.6 ลงมือเขียน ตั้งแต่บทที่ 1 – 5 พร้อมบรรณานุกรม และภาคผนวกตาม โครงร่างของสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินงาน

- 3.1 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ของหมู่บ้านคลองเพล หมู่ที่ 17 ต.หมูสี อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

3.1.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยบริหาร จัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลการประเมิน ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน จากการจัดเวทีและการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจและภูมิใจที่รัฐบาลให้การสนับสนุนเงินกองทุนเพื่อเป็นการกระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่นในระดับหมู่บ้าน

2) เงินกองทุน 1 ตำบลบาท บ้านคลองเพล หมู่ที่ 17 จัดตั้งเมื่อวันที่ 27 เดือนมิถุนายน 2545 มีผู้กู้จำนวน 42 ราย เป็นเงิน 945,000 บาท ยอดเงินคงเหลือ 55,000 บาท

3) คณะกรรมการกองทุนมีจำนวน 15 คน ชาย 8 คน หญิง 7 คนแต่งตั้งที่ปรึกษาจำนวน 7 คน เพื่อคอยให้คำแนะนำกับคณะกรรมการกองทุน

3.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- 1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้กองทุน ซึ่งคณะกรรมการทำหน้าที่คัดเลือก
- 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ จัดหาวิทยากรที่เคยประสบผลสำเร็จในการทำธุรกิจมาให้ความรู้
- 3) การรับชำระหนี้ ภายในระยะเวลา 1 ปี ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย
- 4) การทำบัญชีโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา
- 5) การช่วยเหลือลาด ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

3.1.3 การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

- 1) ผลโดยตรง สมาชิกขอกู้เพื่อทำโครงการต่าง ๆ
- 2) ผลกระทบโดยตรง จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านเพิ่มขึ้น บางรายขยายกิจการ
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม กองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง ท้องถิ่นเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ มีการขยายตลาดในระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B การดำเนินกิจการผู้กู้แต่ละราย

3.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว ของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ประสบการณ์ในการดำเนินการของผู้ขอกู้ บางคนมีประสบการณ์ บางคนเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้
- 2) รายได้ของครอบครัวของผู้กู้ โดยส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักและอาชีพเสริม
- 3) อาชีพหลักของผู้กู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในด้านอาชีพนั้นมานานแล้ว
- 4) หนี้สินนอกกระบบมีบ้างแต่เป็นส่วนน้อย
- 5) หนี้สินธนาคาร ส่วนใหญ่สมาชิกไม่มีหนี้สินกับธนาคาร
- 6) ททรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย โดยส่วนใหญ่จะเป็นที่ดิน
- 7) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัวอาศัยความชำนาญและประสบการณ์

3.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) การทำกิจการอย่างถูกวิธี ของผู้ดูแลรายจะประสบผลสำเร็จ
- 2) การหาตลาดที่ดี ทำให้ผลิตสินค้าได้เพิ่มขึ้น
- 3) การหาวัตถุดิบที่ดี ทำให้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
- 4) การทำบัญชีทำให้ทราบสถานะทางการเงิน
- 5) การวิเคราะห์การประเมินทำให้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของโครงการ

3.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่าแบ่งเป็น 3 ด้าน

- 1) ผลโดยตรง ผู้ผู้มีรายได้ และผลิตสิ่งของไว้ใช้เอง
- 2) ผลกระทบโดยตรง บางรายขยายกิจการ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมกับวิทยา

การสมัยใหม่

- 3) ผลกระทบโดยอ้อม มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่าง

ยั่งยืน

4. อภิปรายผลสรุปได้ดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคลองเพล บรรลุผลทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านคลองเพล เกิดขึ้นโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐ และชาวบ้านร่วมมือกัน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านคลองเพล มีการจัดระบบการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีคณะกรรมการบริหาร ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการแบ่งหน้าที่กันในการทำงานอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านคลองเพล เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการเรียนรู้ โดยการจัดเวทีชาวบ้าน แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคม กองทุนหมู่บ้านคลองเพล เริ่มมีการจัดรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และรวมกลุ่มกันเพื่อการผลิต และการจำหน่าย

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น กองทุนหมู่บ้านคลองเพล มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่กองทุนหมู่บ้านคลองเพลบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ เพราะเกิดจากการประสานงานของหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ประชาชนในหมู่บ้าน ถึงแม้การบรรลุวัตถุประสงค์จะเป็นเพียงการเริ่มต้น ของการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการบริหารจัดการเงินกองทุนคาดว่า

ในอนาคต ชุมชนจะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และเป็นแบบอย่างที่ดีกับชุมชนอีกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะประสบผลสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญคือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน
2. ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน
3. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา ด้วยคุณค่าภูมิปัญญาของตนเอง
4. มีคณะกรรมการกองทุนที่ดี
5. มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน
6. มีความสามัคคีเอื้ออาทรกับผู้ด้อยโอกาส
7. มีการประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน
8. การบริหารจัดการเงินกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
9. การลดความซับซ้อนในการบริหารจัดการของเงินกองทุนต่าง ๆ ภายในชุมชน
10. การพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชนเมือง จะมีประสิทธิภาพได้ ต้องอาศัยส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้การสนับสนุน ทางด้านวิชาการและเงินทุน
11. ควรมีการติดตามประเมินผลอย่างถูกต้อง โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การพึ่งพาตนเอง

5. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

5.1 ปัจจัยด้านบวก

- 5.1.2 การมีกองทุนอื่นๆ ก่อนที่จะมีกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้ชุมชนมีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารจัดการเงินกองทุน
- 5.1.3 ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจะเป็นบทเรียนที่ดีเพื่อการนำมาปรับใช้ การประกอบอาชีพในหมู่บ้าน
- 5.1.4 การมีทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ,ป่าไม้ที่สมบูรณ์, ที่ดิน และวัตถุดิบในท้องถิ่นที่จะส่งเสริมปัจจัยการผลิตของชุมชน
- 5.1.5 ทรัพยากรบุคคลที่ดีมีคุณภาพในชุมชน
- 5.1.6 ความขยัน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2 ปัจจัยด้านลบ

- 5.2.1 การเป็นหนี้ของคนในชุมชน จะทำให้การเงินสะพัดลดน้อยลง

- 5.2.2 ความเชื่อ การยึดถือวิธีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม ไม่ยอมรับวิทยาการสมัยใหม่
- 5.2.3 การเข้าใจผิดต่อวัตถุประสงค์ของเงินกองทุนหมู่บ้าน
- 5.2.4 การพนัน เช่น การเล่นหวย ก่อให้เกิดการมั่วสุม หมกมุ่นในอบายมุข ไม่มีศักยภาพในการทำงาน
- 5.2.5 การไม่ชอบรวมกลุ่ม ชอบอิสระ ทำให้ขาดการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการปรับปรุง พัฒนาอาชีพ

จากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่เกิดผลปัจจัยด้านบวก ด้านลบ เกิดจากวิถีชีวิตของคนในชุมชนความเชื่อทัศนคติ การศึกษา ทรัพยากรบุคคลทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชน การเมืองท้องถิ่นช่องว่างทางสังคม ช่องว่างทางเศรษฐกิจ ภายในชุมชนเอง

6. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านคลองเพลได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้านได้แก่กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพเพาะปลูก กลุ่มผู้เลี้ยงวัวเนื้อ กลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นองค์กรของการเรียนรู้ ได้มีการรวมกลุ่มกันแบบไม่เป็นทางการ แต่ก็มีประสานงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือต่างอาชีพทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนิน โครงการ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคีอันเป็นพลังสำคัญในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

7. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในทัศนะของประชาชนบ้านคลองเพล

- 7.1 คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพดีถ้วนหน้า มีอาหารที่สมบูรณ์
- 7.2 คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดภาระการเป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบ
- 7.3 การได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- 7.4 กระบวนการสื่อสารความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล เช่นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ หรือที่เรียกว่าสภาภาพชาวบ้าน
- 7.5 คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง พบได้จากการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล และเข้าร่วมประชุมในโอกาสต่าง ๆ
- 7.6 การอยู่ในชุมชนอย่างสันติ พบได้จากการแสดงพลังในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน
- 7.7 ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานมีงานทำตามความถนัดของตนเอง
- 7.8 มีการติดตามตรวจสอบประเมินกองทุน โดยอนุกรรมการระดับอำเภอ และสมาชิกทุกคนในกองทุนหมู่บ้านบ้านคลองเพล และบัณฑิตอาสาสมัครกองทุนหมู่บ้าน

7.9 ประชาชนในชุมชนมีโอกาสเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่จากภายนอกชุมชน เช่น Internet จากการวิจัยพบว่า การเกิดกระบวนการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นเพราะประชาชนได้มีการบริหารจัดการกองทุนทำให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกัน มีการระดมความคิดการจัดเวทีชาวบ้านทั้งระดับตำบล ให้คนในชุมชนได้มีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

ซึ่งการได้ข้อสรุปเช่นนี้เนื่องจาก การปฏิบัติงานในหมู่บ้านคลองเพล การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร 1 - 12

8. ผลโดยตรงและและผลกระทบต่างๆ ดังนี้

8.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกที่ขอกู้เงินนำไปประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ทำไร่ข้าวโพด , เลี้ยงโค , ค้าขาย ทำให้เงินหมุนเวียนภายในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคาดว่าทำให้มีเงินทุนส่งคืนกองทุน ทั้งเงินต้นดอกเบี้ยในเวลาที่กำหนด ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

8.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกกู้เงินไปลงทุนสามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเอง สามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็งขึ้นกว่าก่อน

8.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เกิดความสามัคคี มีการระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความสงบสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลจากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่เกิดผลกระทบต่างๆ คือ ผลโดยตรง ,ผลกระทบโดยตรง ,ผลกระทบโดยอ้อม มาจากนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของรัฐบาลภายใต้โครงการเงินกองทุน 1 ล้านบาท และได้ผลตอบรับจากประชาชนอย่างยิ่ง

ซึ่งการได้ข้อสรุปเช่นนี้เนื่องมาจากสภาพที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ที่ปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุนบ้านคลองเพลที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ประเมินตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ ในระยะเวลา 10 เดือน (โดยใช้แบบเก็บข้อมูล บร 1 - 12)

2. ข้อเสนอแนะ

1. เสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนบ้านคลองเพล หมู่ที่ 17 ต.หมูสี

อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ข้อเสนอแนะที่ 1. การถือหุ้นของสมาชิกแต่เดิมกำหนดขั้นต่ำ 1 หุ้นและไม่เกิน 5 พันบาท นั้นควรจะเป็นทุกคนที่เป็นสมาชิกต้องถือหุ้นเท่ากันทุกคน และราคาหุ้นควรเป็นหุ้นละ 50 บาท จากเดิม ราคาหุ้นละ 10 บาท เหตุผลเพราะสมาชิกมีหุ้นเดียวราคา 10 บาท กู้เงินได้ 20,000บาท

เหมือนกันทำให้สมาชิกไม่ให้ความสำคัญของการถือหุ้นการฝากเงินออม ทำให้ปริมาณเงินออมของหมู่บ้านมีปริมาณน้อยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะที่ 2. ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ จากเดิม 1 ปี ควรขยายเวลาออกไปเป็น 3 ปี โดยการผ่อนชำระเป็น 3 งวด พร้อมดอกเบี้ย เหตุผลเพราะ สมาชิกบางรายดำเนินโครงการล้มเหลวไม่สามารถนำเงินส่งคืนในระยะเวลาที่กำหนด 1 ปีได้

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนบ้านคลองพล หมู่ที่ 17 ต.หมูสี อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ข้อเสนอแนะที่ 1. คณะกรรมการกองทุนควรติดตามประเมินผลการนำเงินไปลงทุนตามโครงการของสมาชิกว่าผิดวัตถุประสงค์ หรือไม่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการอนุมัติกองทุนในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 2. มีการประชุมคณะกรรมการประจำเดือน คณะกรรมการทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อนำมาเป็นแนวทางการบริหารงานต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 3. ในการประชุมประจำเดือนควรเป็นลักษณะแบบจัดเวทีชาวบ้านแทนที่จะปล่อยให้ประธานกองทุนพูดให้สมาชิกฟังเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะที่ 4. ในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการควรเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของคณะกรรมการแทนที่จะปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของสมาชิกที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะที่ 5. ควรให้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการกองทุนได้โดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนดระยะเวลาโดยเปลี่ยนแปลงอย่างไร ให้คณะกรรมการร่วมกับสมาชิกเป็นผู้พิจารณาร่วมกัน และมีการตั้งกรรมการเกิน 15 คนได้มีการกำหนดคำตอบแทนสำหรับคณะกรรมการให้เหมาะสมเพื่อจูงใจให้คนมีความรู้เข้ามาเป็นคณะกรรมการ

ข้อเสนอแนะที่ 6. ในการคัดเลือกบัณฑิตกองทุนประจำหมู่บ้านที่ประจำหมู่บ้านใด ต้องให้สมาชิกกองทุนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือก เพื่อจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารกองทุน

3. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน บ้านคลองพล หมู่ที่ 17

ข้อเสนอแนะที่ 1. การนำเงินไปซื้อวัวขุนเพื่อขายควรมีการปรับปรุงแก้ไขโดยส่วนใหญ่สมาชิกจะซื้อเพียง 1 - 2 ตัวเท่านั้น น่าจะซื้อโดยการรวมกลุ่มกัน เป็นจำนวน 50 - 100 ตัว จึงจะคุ้มทุนเพราะวัวขุนให้ผลผลิตช้า คือ อย่างน้อย 1 - 2 ปีจึงจำหน่ายได้กำไร

ข้อเสนอแนะที่ 2. สมาชิกที่กู้เงินไปแล้วไม่ประกอบอาชีพใดๆ เป็นการเสี่ยงอย่างยิ่งต่อความเสียหายของกองทุน ถ้าไม่มีโครงการที่ชัดเจน คณะกรรมการบริหารไม่ควรจะพิจารณา

ข้อเสนอแนะที่ 3. ไม่ควรนำเงินทุนทั้งหมดไปลงทุนกับโครงการใดโครงการหนึ่งควรกระจายการลงทุนเพื่อเป็นการเรียนรู้ เพราะธุรกิจแต่ละอย่างจะมีความเสี่ยงที่ไม่เหมือนกันและการลงทุนทุกอย่างจะมีความเสี่ยงในตัวเอง

ข้อเสนอแนะที่ 4. สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนค้าขาย ถ้าเป็นไปได้ควรรวมกลุ่มกันตั้งเป็นร้านค้าสวัสดิการและเปิดรับสมาชิก พอสิ้นปีก็มีการแบ่งกำไรคืนกับสมาชิกตามสัดส่วน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 1. ควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนโดยมีการประเมินทุก 6 เดือน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 - 5 ปี เพื่อทราบพัฒนาการที่เกิดขึ้นมีความต่อเนื่องหรือลดลงอย่างไร ถ้าหากพัฒนาการเป็นไปในทางบวกจะเป็นมาตรฐานสำหรับงานวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 2. การติดตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ควรมีการมุ่งเน้นในระดับหมู่บ้านให้สร้างเอกลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ในแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นการง่ายในการรวมกลุ่มของสมาชิกและเป็นการนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านเข้าสู่กระบวนการผลิตได้จริงๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในงานวิจัยในแต่ละผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดข้อเปรียบเทียบในงานวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 3. การเรียนรู้ที่จะให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองของชุมชน ถ้าทราบผลการพัฒนาการเรียนรู้ไม่ควรดูจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นของกองทุนเพียงอย่างเดียว ควรดูจากหลายๆ ด้าน ถ้าหากวัดจากด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวจะกลายเป็นการเรียนรู้ที่จะเอาตัวรอดแล้วจะเกิดการแข่งขันกันเองภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะที่ 4. ควรมีการจัดทำรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนให้มีระบบระเบียบเป็นเอกสารที่สามารถนำมาใช้งานได้ ซึ่งจะทำได้จะทำให้สามารถเข้าใจปัญหาภาพรวมที่ดีขึ้นของท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ เช่น รายละเอียด เกี่ยวกับจำนวนประชากร อาชีพรายได้ สภาพความเป็นอยู่ ภาระหนี้สิน ฯลฯ ซึ่งเมื่อทราบรายละเอียดแล้วก็จะทำให้สามารถเข้าใจท้องถิ่นดีขึ้น และสามารถหาแนวทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 29 ตารางแสดงความเคลื่อนไหวเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท

อาชีพ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4	
	29 เมษายน 2545		29 พฤษภาคม 2545		9 กรกฎาคม 2545		14 สิงหาคม 2545	
	จำนวน (คน)	จำนวน (บาท)	จำนวน (คน)	จำนวน (บาท)	จำนวน (คน)	จำนวน (บาท)	จำนวน (คน)	จำนวน (บาท)
การเกษตร	10	180,000	5	100,000	2	40,000	2	100,000
ค้าขาย	8	160,000	3	60,000	3	60,000	1	50,000
การบริการ	1	20,000	4	80,000	2	40,000	1	50,000
รวม	19	365,000	12	240,000	7	140,000	4	200,000

ที่มา : รายงานการประชุมประจำเดือนของกองทุนหมู่บ้านคลองพล

ตารางที่ 30 สรุปวงเงินกู้ยืม

วงเงิน	จำนวน (คน)	รวม
10,000	1	10,000
15,000	1	15,000
20,000	36	720,000
50,000	4	200,000
รวม	42	945,000

ที่มา : รายงานการประชุมประจำเดือนของกองทุนหมู่บ้านคลองพล

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, นนทบุรี.**
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาสารนิพนธ์, กรุงเทพฯ.**
- “กองทุนหมู่บ้านต้องเป็นมากกว่ากองเงิน”.** มติชนสุดสัปดาห์, มิถุนายน : 2545,25
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.** สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, สำนัก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี.**
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่า ด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.** สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองพล. 2544. **ระเบียบข้อบังคับ. นครราชสีมา.**
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองพล. 2544. **แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2544. นครราชสีมา.**
- นงลักษณ์ เดชระพีพงษ์. 2544. **จุดเด่นจุดด้อยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, วารสารการศึกษา นอกโรงเรียน . 4(12) : 32-33**
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี . 2544. **คู่มือนักศึกษา. นครราชสีมา.**
- ลลิตา หุ่นสูงเนิน. 2544. **รายงานการศึกษาชุมชนด้านศักยภาพกองทุนของชุมชนกับอนาคตของ กองทุนเงินล้านกรณีศึกษาหมู่บ้านคลองพล. นครราชสีมา.**
- ศัลยา ประชาชาติ. 2545. **บทความพิเศษ. มติชนสุดสัปดาห์. 22(1140): 16**